

Univerzitetna študentska zveza

Duhovno življenje

JANUAR 1991

JUAN PABLO II EN EL COLEGIO ESLOVENO DE ROMA

El jueves 22 de noviembre, por la tarde, hizo una visita al Pontificio Colegio Esloveno de Roma, que celebra este año el XXX aniversario de fundación. A su llegada al centro fue acogido por el rector y cinco obispos eslovenos. En la capilla, dedicada a María Auxiliadora, concelebró la Eucaristía con los superiores, alumnos y exalumnos; asistió también la comunidad eslovena de Roma, en su mayoría sacerdotes, religiosos y religiosas. En la homilía el Santo Padre

comentó el gran don que la Providencia nos ha concedido con los cambios que marcan una nueva época en la Europa Central y Oriental y que han tenido una resonancia importante también en Eslovenia; la importante obra de reconstrucción material, moral y espiritual que hay que llevar a cabo, sobre todo entre las generaciones de jóvenes, ante la perspectiva del tercer milenio que ya se acerca, y la misión de reevangelización de una nueva Europa, sobre fundamentos históricos cristianos en la cual la cultura y la Iglesia sepan respirar con los dos pulmones; se refirió también a la herencia de los santos Cirilo y Metodio, padres de la fe y la cultura del pueblo esloveno y de los otros pueblos eslavos; destacó que dicha herencia "impone el deber de crear las condiciones de una vida social verdaderamente a medida del hombre, que no sólo es hijo de la tierra sino también hijo de Dios"; y por último señaló como ideal de convivencia fraterna del pueblo esloveno sólo con la familia europea desde el Atlántico a los Urales, sino con la solidaridad universal de toda la familia humana. Juan Pablo II dejó como recuerdo de su visita el cáliz con el que había celebrado la misa. Luego saludó personalmente a cada uno de los presentes. Poco después de las 21, el Papa regresó al Vaticano.

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA VERSKA REVIIJA

LETO 58

JANUAR 1991

Da bi se v Gospodovem letu 1991 veselili v upanju

Bog daj, da bi bilo leto 1991, predvečer 500-letnice odkritja novega sveta, na katerem po božji previdnosti prebiva velik del slovenskega rodu, leto raznih jubilejev pomembnih papeških socialnih okrožnic, pa Gallusovo leto in jutro nove dobe, leto veselega upanja: upanja in zaupanja v Gospoda, v sočloveka in samega sebe.

Leto vedrega upanja in zaupanja v Boga, našega Stvarnika in Očeta, ki s svojo ljubeznijo sega od kraja do kraja in vse krepko in sladko ureja. Leto veselega upanja v Njega, katerega svetopisemske prilike o lilijah na polju in o pticah pod nebom so dokaz božje skrbi in dobrote, vir zaupanja in optimizma. Leto osrečujočega upanja v Kristusa, ki je s svojim vstajenjem premagal smrt in podaril našemu bivanju nov pomen. Stvarstvu je odprl neslutena obzorja in ustvaril nov, večni dan, ki ne pozna večera. Kako lepo piše sv. Irenej, živel od leta 130 do leta 200, iz Smirne v Mali Aziji, ki je deloval kot škof v Lyonu v današnji Franciji: „Kako je mogoč večer, kjer je Kristus?“ — To pomeni, da zlo nima zadnje besede, da ne more uničiti življenja, da ni nepremagljivo.

Za kristjana je Bog in življenje z njim in v njem, na zemlji in v polnosti v večnosti, srčika upanja, jamstvo in izpolnitev upanja.

Leto upanja v sočloveka in v samega sebe. Res je zaupanje v sočloveka in v samega sebe, kot je pred časom zapisal slovenski metropolit Alojzij Šuštar, drugačne vrste kakor zaupanje v Boga in ga ne smemo pretiravati, a na drugi strani je tudi to zaupanje kot sestavni del zaupanja v Boga bistvenega pomena. Človek sreča Boga v razmerju do bližnjega in do samega sebe. Bog hoče, da „verujemo“ in „upamo“ tudi sami vase in v bližnjega, ker je človek neposredno prizorišče za srečanje z Bogom.

Upanje, od Boga vlita krepost, torej čisti božji dar, nas usposablja, da moremo v zemeljskem življenju pričakovati večno združenje z Bogom in vsa za to potrebna sredstva.

Seveda moramo s to krepostjo sodelovati. Najprej tako, da se borimo proti slabemu v sebi in v svetu, da skrbimo za vsakdanji kruh, da molimo in prejemo sv. zakramente. Staro je vprašanje: Ali naj se kristjan v svojem upanju bolj zanaša na Boga ali na svoje prizadevanje. Sv. Ignacij, katerega 500-letnico rojstva letos obhajamo, je mojstrsko svetoval, naj človek tako zaupa v Boga, kakor bi bilo vse le od njega odvisno, in se tako trudi, kakor bi bilo vse le od človeka odvisno. Bogoslovno gledano je brez dvoma zaupanje v božje delovanje osnovnega in prvenstvenega pomena. Drugačno prepričanje bi bil pelagianizem, zmeta prvih stoletij, ali vsaj zmotni naturalistični aktivizem.

Velika spora našemu krščanskemu upanju, ki je luč in pot našemu zemeljskemu potovanju, nam more biti življenje s cerkvenim letom: božič, iz čigar skrivnosti upanje izvira; velika noč, ki nas v upanju utrjuje; vnebohod, praznik poročstva našega upanja; binkošti, dan Svetega Duha, delilca vseh darov. Marijini prazniki in godovi svetnikov pa nam razodevajo svetle zglede in mogočne priprošnjike tolažljivega upanja in trdnega zaupanja.

Krščansko upanje, ki nas bo obvarovalo predrznega zaupanja in hladnega obupa pa vsakovrstne malodušnosti, nas bo iz dneva v dan pomirjevalo, pomlajalo in napolnjevalo z veseljem in optimizmom, pa seveda z željo, da bi tega bogastva bili deležni vsi družinski člani, člani našega občestva v Argentini, pa tudi vsi ljudje dobre volje.

Čeprav je upanje ena, druga božja krepost, ki raste iz korenine vere in se razrašča v cvet ljubezni, se bo pri vsakem izmed nas, ki se bomo za to trudili, javljalo različno. Pri enem bolj kot sposobnost za življenje v Bogu, pri drugem bolj kot moč za premagovanje življenjskih težav, pri tretjem kot predanost božji previdnosti, pri četrtem bolj kot teženje k Bogu, k polnosti Resnice, Dobrote in Lepote.

V Gospodovem letu 1991 se z zaupanjem pridružimo ljubljanskemu nadškofu Antonu Vovku, ki je leta 1949, v silno težkih časih, zapisal in spregovoril: *V Gospoda zaupam!*

Alojzij Stare

Božični prazniki v januarju

Novo leto — praznik Marije, svete božje Matere

Prvega januarja, na osmino božiča, je praznik svete božje Matere Marije, ko se tudi spominjamo, da so Detetu dali ime Jezus. Ves Marijin pomen in vsa njena veličina je v njeni zvezi s Kristusom, v njenem božjem materinstvu. Po Mariji se je izvršila čudovita „zamenjava“. Božji Sin je postal človek, da bi mi postali božji otroci.

Marija je najtesneje povezana s skrivnostjo božjega učlovečenja in našega odrešenja. Iz nje sije božji Sin privzel človeško naravo, da bi s skrivnostmi svojega življenja na zemlji osvobodil človeka na zemlji. Marija je Jezusova mati ne samo zato, ker mu je dala meso in kri, temveč tudi zato, ker je proniknila v njegovo skrivnost in je z njo kar najtesneje sodelovala. Kot Gospodova deklica je sama sebe popolnoma posvetila osebi in delu svojega Sina in se s tem pod njim in z njim postavila v službo odrešenja. Zaradi tega nam je Marija postala mati v redu milosti. Zato se tudi bogoslužje praznika obrača k Mariji, deviški Materi, ki je nevsiljivo navzoča povsod, kjer je njen božji Sin.

Na začetku novega leta nas Cerkev priporoča varstvu nje, ki je dala začetnika življenja, Jezu-

sa Kristusa. V svoji materinski ljubezni se vedno zavzema za brate in sestre svojega Sina, ki še potujemo in smo v nevarnostih in stiskah, dokler ne bomo prišli v blaženo domovino.

Dan miru

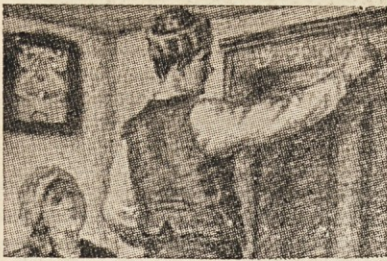
Prvi dan v letu je Cerkev posvetila tudi miru, prvi in najvišji družbeni dobrini, ki omogoča vsako drugo dobro v človeškem življenju. Vabi nas, naj o miru razmišljamo, ga vzljubimo, zanj molimo in delamo. Mir je sad pravih, urejenih odnosov z Bogom in sočlovekom. Papež določi vsako leto geslo za obhajanje dneva miru. Za 24. dan miru, 1. januarja 1991, je določil naslednje geslo: „Če hočeš mir, spoštuj vest slehernega človeka.“

Gospodovo razglasenje ali sveti Trije kralji

To je tretji božični praznik, pred njim pa tretji sveti večer, zato o mraku spet pokadimo in poštropimo domove. Tokrat napišemo s kredo na vrata letnico in prve črke imen kraljev. Tudi pri jaslicah postavimo kralje.

Epifanija je grška beseda in pomeni prikazanje, razodetje, razglasenje. V Svetem pismu pomeni ta izraz božji nagovor človeka, ki zahteva s strani ljudi odgovor in odločitev. Praznik Gospodovega razglasenja 6. januarja nas spo-

minja na dejstvo, da se je Bog modrim in po njih vsemu svetu razodel v človeški podobi. Vsi ljudje naj bi prišli k božji luči in spoznanju resnice. Oznanilo tega praznika je: Bog je za vse ljudi in za vse čase nepogrešljivi in nenadomestljivi odrešenik.

V Sloveniji in v deželah, kjer so vero prejeli iz Rima, se ta dan v ljudskem govoru imenuje praznik svetih Treh kraljev. Izraz trije kralji nam daje bo'j nazorno in živo predstavo o daljnih častilcih iz poganskih krajev, ki so prišli počastit novorojenega Boga človeka. Evangelist Matej imenuje te popotne može modre ali mage. Njihova domovina je bila na Vzhodu (Perzija, Babilonija). Da so bili trije kralji, so sklepali po troinem daru, ki ga imenuje Matej: zlato, kadilo in mira. Legenda iz 7. stoletja nam pove tudi njihova imena: Melhior, Baltazar in Gašper.

Jezusov krst

Za božičem in Gospodovim razglašenjem je praznik Jezusovega krsta tretji božični praznik, ki ga praznujemo na nedeljo po Gospodovem razglašenju.

O Jezusovem krstu poročajo vsi prvi trije evangelisti kot začetnem dogodku Jezusovega javnega delovanja. Ko je prišel od Očeta določen čas, se je, čeprav je bil brez greha, uvrstil med grešnike, ki so od Janeza prejeli krst pokore.

Kot Jagnje, ki odjemlje greh sveta, je hotel nepokorščino in napač prvega Adamovega greha in greha vseh Adamovih potomcev popraviti s ponižnostjo in s pokorščino. Jezusov krst v Jordanu je naznanjal in pripravljaj njegov dokončni odrešitveni krst, to se pravi smrt na križu. S krstom je bil Jezus tako rekoč uradno potrjen v svoji odrešenjski službi. Oče in Sveti Duh sta poroka, da je res božji Sin, in ga predstavita svetu, da bi svet sprejel njegovo oznanilo.

S krstom je Jezus začel delo našega odrešenja. S krstom tudi mi postanemo deležni tega njegovega odrešenja. Tudi za nas je krst začetek in izhodišče našega poslanstva. Ves teži za dosego polnosti v Kristusu.

S praznikom Jezusovega krsta se liturgično konča božični čas. Ima pa božični značaj tudi še praznik Jezusovega darovanja (svečnica), ki je na 2. februar postavljen zato, ker se takrat izteče 40 dni po božiču. V naši ljudski zavesti in pobožnosti je pravzaprav šele takrat pravi sklep božičnega časa. Zato navadno šele takrat pospravimo jaslice in nehamo peti božične pesmi.

Staro leto - novo leto

Ko človek misli na tok življenja, mu je pred očmi prehajanje iz mladega v staro. Popje se odpira v kratkotrajno cvetje, cvetje se osipa, plodovi zore in odpadajo, jesenski vetrovi odnašajo suho listje. Taka je življenjska pot vsakega zemeljskega bitja.

Trenutek, ko se prevesi leto v leto, pa ima drugačno simboliko. Kar zamira, vstaja v novo bivanje. Ni več občutka staranja, odmiranja; nastaja novo življenje, novo upanje, nova radost. Leto, ki nastopa, mora prinesiti več veselja kot lani, več srečnih naključij.

Take nade se same odpirajo, ni jih treba klicati. Na severni polobli jih budi misel na prihodnjo pomlad, pri nas na začetek letnega počitka. Ob tem se sproži skoraj prezir do preteklih tristo petinšestdeset dni, staro leto odhaja v pozabo, odmislimo ga tako kot stari koledar.

In vendar je treba, da se misleč človek, posebno še kristjan, ob mejnih trenutkih zavestno ustavi, da pregleda, kaj mu je bilo darovano in kako je z darovi gospodaril. Nikogar ni, ki ne bi mogel najti razlogov za veselje nad življenjem. V zadoščenje je, če je raslo in se krepilo, naj bo tako tudi naprej. Želja po napredku ni vedno neurejeno hlepenje. Če pa je življenje terjalo žrtve in nalagalo preskušnje, je peljalo v po-

glabljanje, dozorevanje, tedaj v duhovno rast. Vse, kar je prinašalo staro leto, ima torej svojo vrednost, vse je tudi vredno zahvale.

Novo pred nami pa spet ni samo sonce. V novoletnem napivljanju največkrat ni drugega kot prešeren optimizem. Kar težko je sprejemati pridržek, da bo sreča predvsem nasledok našega truda in vedno dar višje volje.

Ob premeni leta je torej pri splošnem veselju, ki ga čutimo, treba naravnjavati misli v zahvalo in prošnjo.

Za leto, ki se izteka, imamo tudi skupno dosti razloga, da smo hvaležni. V Sloveniji je zamrl sistem, ki je petinštirideset let obvladoval vse življenje, odprla se je pot v svetlejšo dobo. Komunistično vladarstvo je tudi drugod na nepovratnem umiku. Za prihodnje leto pa je trdno upanje, da bo Slovenija dokončno stopila na pot zrele samostojnosti in umne ureditve. A za to bo treba obiti čeri in premagati notranje ovire. Optimizem, da bo dosedanji razvoj peljal še naprej k splošnemu sprejetju resnice in uveljavljanju pravice za poedince in skupnost, bo upravičen samo tedaj, če bomo zaupali ljudem z vodstvenim bremenom in če tudi sami ne bomo vnaprej zavračali klicev po sodelovanju. Sreča Slovenije je naša sreča, njeni

Temelj narodne preнове

Človek potrebuje neprestanega prenavljanja. Biološko se prenavljamo že od rojstva naprej, da ne ostarimo, obnavljati pa se moramo tudi kulturno in gospodarsko, da lahko ohranjamo, kar imamo, ter da moremo napredovati. Isto velja tudi v povsem drugi, a nič manj realni razsežnosti, v smislu Pavlovega „novega človeka“, ki je postrgal „stari kvas“ in naliva „novega vina v nove mehove“.

Po obdobjih hudih bolezni pa potrebuje organizem še posebno istenzivne in skrbne preнове. Treba je obnoviti poškodovane in nadomestiti odmrle celice, izločiti škodljive snovi, ki so se nabrale v organizmu, pa z zdravo hrano in svežim zrakom pomagati, da narava in volja do življenja napravita svoje. To drži za okrevajočega človeka in tudi za družbene organizme, ki so preživeli težke notranje pretrese.

Pri izrazu družbeni organizem moramo biti previdni. Ustvari lahko napačen in povsem zgrešen videz, da ima družba svoje lastno življenje mimo posameznikov, ki jo sestavljajo. Táko, hegeljansko pojmovanje družbene problematike, osnovane na podlagi splošnih pojmov, nas bi zavedlo proč od smeri, po kateri smemo upati, da pridemo do zaželene preнове. Izhodišče osebnega in družbenega prenavljanja pa tudi vsakega razmišljanja o njem naj bi bilo tam, kjer je pričetek moralnega zdravlja ali razkroja, to je v posamezniku.

In vendar je mogoče govoriti o obolelosti družbenih organizmov

---

napori naj bodo tudi naša skrb, vsakogar po njegovih močeh.

Veliko milosti skupaj prejemo, vsi smo zanjo dolžni zahvalo in vsi smo poklicani, da tudi za prihodnost prosimo Sloveniji novih darov. Skupna sreča naj bo ob prevesu leta nagib tudi naše osebne srečne zavesti, hotene rasti v boljšo človečnost in vse večje zavesti božje bližine.

Božidar Fink

Ne domišljam si, da bi mogel opraviti to zapleteno in odgovorno nalogo. Dvomim, da bi mogel kdo naštetati po vrstnem redu in po teži vse obolele točke na našem narodnem telesu. Lahko pa morda opozorim na nekatere, o katerih sem braj in tudi dostikrat sam razmišljal.

Predvsem si moramo biti na jasnem, da smo Slovenci preživeli skoraj pol stoletja zablod in nasilja, strahovanja in strahu, za kar smo kot narod odgovorni. Vsota vsega osebnega trpljenja in osebnega zla je postala skupna dediščina, skupen zaklad in skupno breme ter tako tudi skupna odgovornost. Vsi smo namreč zadržani, da popravimo kolikor mogoče zle posledice zmote in krivic, pa četudi osebno nismo krivi in smo bili morda tako ali drugače žrtve zablod drugih.

Omenjena doživetja naše polpreteklosti so zasejala v mnoga slovenska srca dvom, in med večino nezaupanje. Teoretični in praktični materializem je zameglil med nami smisel za moralne vrednote, s tem pa okrnil zavest odgovornosti za bližnjega, to je čut vzajemnosti. Socialnost, ki jo nosimo tako radi na ustih, se je spremenila v sebičnost in neodgovornost. Rešitev za svoje in skupne težave pričakujemo, po dolgoletnem propagiranju socializma, od države ali od kogarkoli drugega, ne pa od lastnih odločitev in dejanj.

in o potrebi prenove celega naroda, kadar je število obolelih udov tolikšno, da odločujoče vplivajo na občestvenemo življenje in mu dajejo svoj poseben pečat.

KJE SMO?

Slovenci stojimo po desetletjih težkih pretresov in velikokrat nevzdržnih moralnih in fizičnih nasilij pred vrati novega obdobja, ki zahteva od naroda tako biološkega kakor moralnega zdravja. Vsi pa vemo, da nam pretekla desetletja niso prizanesla ne v prvem ne v drugem oziru. Obnoviti moramo svoje sile in sicer na mnogih področjih.

Kakor vedno, kadar gre za proces zdravljenja in obnove, nas čaka najprej naloga presoje položaja — diagnoza. V tem primeru bo šlo za samopresojo. Nihče namreč nam ne more povedati „od zunaj“, kaj nam manjka, kje smo postali ranljivi, kje so naše šibke točke. To moramo ugotoviti sami, prav kakor bo tudi proces zdravljenja odvisen samo od nas.

Dolgotrajno avtoritarno vsiljevanje marksističnih absolutnih resnic, ki so se izkazale kot zmeta, in režimske propagande, osnovane na laži, je mnogim med nami vzelo smisel za vsako resnico. Relativizem ter indiferentnost sta neredek znak razočaranja nad slogani in dogmatizmom preteklosti. Lažno prikazovanje narodove zgodovine, začetkov in poteka revolucije, to je naših skupnih korenin, v šolskih knjigah, v javnih občilih in v govorih političnih voditeljev je bilo tako splošno, da se danes mnogi ne zgražajo le nad njim, temveč dvomijo nad vsako resnico in nad vsakim človekom. Če se je namreč komunističnemu sistemu posrečilo, da je zlomil toliko rojakov, ki so vedé sprejemali laž ter jo celo širili in ji s časom pričeli sami prilagajati resnico, samo za to, da ne bi bili v konfliktu z vladajočo silo, komu je tedaj še mogoče zaupati? Če so se mnogi odpovedali izrazom svojega verovanja zaradi nevarnosti in koristi, kaj naj sodi mladi slovenski sodobnik o vrednoti vere? Slovenstvo je bilo tolikokrat orodje za manipulacijo čustev, da utegne biti v nevarnosti narodna zavest prav v trenutku, ko bodo bistvene narodne koristi in morda celo obstoj naroda v resnični nevarnosti.

In končno, čeprav ne na zadnjem mestu, moramo prinati, da je oblast, ki je prišla na površje z neštetimi umori, zločini in z brezobzirnim prelivanjem krvi, ka-

kor ga slovenski narod ni poznal, vcepila v naš rod nespoštovanje do življenja. Slovenija je od samega pričetka revolucije postajala veliko grobišče. Množile se niso le žrtve, temveč tudi morilci, v še večji meri pa množica takih, ki so vedeli in molčali, med revolucijo in po njej.

Kaj se dogaja, so vedeli tisti, ki so odločali, tisti, ki so ukaze izvajali, tisti, ki so zločine zakrivali, svoji in sosedje žrtev pa tisti, ki so se po božji volji rešili, tisti, ki so živeli v bližini morišč, tisti, ki so prišli v stik z morilci in z rešenci, tisti, ki so slišali kričanje in jok, tisti, ki so videli polne vlake in tovornjake, in tisti, ki so skozi desetletja odkrivali na svojih poljih in gmajnah kosti, tisti, ki so prekopavali, in tisti, ki so z oblasti skozi desetletja skušali skrivati in prikrivati usodo pomorjenih. Kot narod smo zakopali zločin vase: eni da so mogli lagati še naprej, drugi da so si potišali vest, tretji iz brezbržnosti in večina — iz strahu. Le osamljeni, pogumni pričevalci v domovini, ki so tvegali svobodo in življenje, ter odmevi nenehnega pričevanja iz domstva so skozi pol stoletja preprečevali, da ni bil naš narod en sam pobeljen grob.

Ni čudno, da je življenje na Slovenskem prenehalo biti sveta stvar. Poboju političnih in idejnih nasprotnikov je sledil vedno v večji meri masovni pobjed nedolžnih, še nerojenih Slovencev in Slovenk. Oblast je s pospeševa-

njem teh umorov ustvarjala množico rojakov, ki se v svoji vesti zavedajo lastnega zločina nad življenjem. Matere in očetje, zdravniki in svetovalci, ki so izrekli smrtno obsodbo nad nerojenim otrokom, se bodo težko upali dvigniti roke v obsodbo zločina, ki ga je „oblast“ izvršila pred desetletji nad nepoznanimi in oklevetanimi rojaki.

Z zločini nad življenjem pa smo med seboj uničevali tudi vir življenja, to je ljubezen. Spolnost, ki

naj bi bila njen najvišji izraz, je postala le izživljanje telesa, medtem ko je za resnično ljubezen, ki je požrtvovalna, ki hoče biti plodna in večna, bilo med nami vedno manj prostora. Na njeno mesto sta stopala sovraštvo ali v najboljšem primeru brezbriznost. Upravičeno dvomimo o pripravljenosti za žrtve v odnosu do bližnjega in do naroda tam, kjer ni ljubezni do življenja.

(Bo še)

Marko Kremžar

LE TRIJE SVETI KRALJI

Med tisoč kronanimi glavami
so le trije sveti kralji,
trije nesebični, sveti vladarji
svoje mogočne prestole zapustili,
iz pozlačenih nosilnic izstopili,
žezlo moči postavili v kot,
se sami in peš podali na pot,
da bi se odrešeniku sveta poklonili.

Z zvezdo repatico so si svetili
na peščenih puščavskih stezah,
Jeruzalem, Betlehem, Nazaret
pa Palestino, Egipt in ves svet
so s kadilnico miru pokadili,
pred božje Dete v jasliah pokleknili.
Brez škrlatnih plaščev, mečev in tigrovih kož,
revni kot pastirji, so se mu poklonili.

Med tisoč kronanimi glavami tega sveta
so le trije sveti kralji,
trije pravični, miroljubni vladarji,
v sveti noči zaslišali angelske klice,
sledili skrivnostnemu siju repatice.

Milena Merlak

Ob razvoju dogodkov v domovini

Slovenska demokratična vlada stoji pred težkimi in perečimi vprašanji. Iskanje pravih in primernih odgovorov nanje jo zaposluje do take mere, da morda ne opazi nekaterih nedoslednosti, na katere želi SNO opozoriti.

1. Slovence po svetu preseneča, da nekateri člani slovenske vlade dajejo izjave, v katerih imenujejo obdobje komunistične revolucije še vedno narodno osvobodilni boj. Menimo, da je zdaj lahko jasno tudi rojakom v domovini, da je šlo za revolucionarni boj, ki ga je spočela komunistična partija, pozneje imenovana Zveza komunistov in katere mnogi nekdanji člani sedaj pod drugačnim imenom preračunano ovirajo čimprejšnjo prenovo države. Namen komunistične revolucije med vojno in okupacijo je bil dosegla totalitarne oblasti, katera je po 45 letih nasilnega izvajanja privedla Slovenijo in Slovence do vsestranske krize. Kar se v osrednji Sloveniji še vedno uradno imenuje „osvobodilni boj“, je bilo nasilje, usmerjeno v prvi vrsti proti tistim slovenskim rojakom, ki so imeli to skupno lastnost z veliko večino današnjih demokratov, da niso sprejemali komunizma kot odrešilne doktrine. Iz tega razloga se je NOB pričel z umori zavednih Slovencev in to, predno je prvi rojak segel po orožju, da se v upravičeni samoobrambi upre nasilju. Ker je KPS zavrgla svoje ime in s tem tudi svojo preteklost, je prav, da demokratična oblast čimprej odpravi simbole in ostale družbene naplavine iz tega obdobja ter skrbi še naprej, da se na Slovenskem uveljavi pravna država v vsej polnosti.

Razumemo in tudi mi zastopamo misel, da je demokratična vlada vlada vseh Slovencev. Morda se zato ta ali oni od njenih članov zateka k nekaterim starim izrazom, s katerimi hoče nakazati, da kljub propadu komunistične ideje in prakse ter kljub obsodbam pobojev v Rogu, Teharjah in drugod po Sloveniji želi reševati poštene namene tistih, ki so se med revolucijo bojevali na partizanski strani, ker so zaupali domoljubnim geslom revolucionarjev, a pri tem niso zapadli „malikovanju zločina“ ter niso sprejemali masovnega nasilja. Soglašamo, da je treba jasno ločiti med takimi prevaranimi rodoljubi in med nosilci revolucije, vendarle ne moremo odobravati omenjenega zadržanja, ker meče napačno luč na skupno preteklost. Prepričani smo, da je treba stvari poimenovati take kot so. Najboljša želja ustreči vsem slejkoprej vsem ne ustreže, nalaga pa, kot vsaka neresnica, narodu novo moralno obremenitev.

2. Drugo področje, kjer je opaziti nerazumljivo popuščanje do propadlega sistema in do ljudi, ki so se mu udinjali in mu služili iz prepričanja ali iz oportunizma, pa je Slovenska izseljenska matica. Slovenci iz politične emiracije smo desetletja bili ali ignorirani od te ustanove, za katero nas še danes ni, ali pa smo bili objekt njenih manipulacij. Kot vse kaže, naj bi prišli, po načrtih demokratične vlade, tudi mi na neki način v okvir te institucije, ki se po strukturi in vodstvu do danes ni spremenila in ki deluje kakor takrat, ko je bila podaljšana roka Komunistične partije. To je za slovenske zdomce, ki so od nekdaj demokrati, nesprejemljivo.

Ob novonastalem Ministrstvu za Slovence po svetu, ki naj bi delovalo v skladu s potrebami in težnjami vseh zdomcev, vzbuja tako vodenje emigrantske politike začudenje in pri mnogih upravičeno nezaupanje in odklon. Stiki med SPE in novo slovensko oblastjo so potrebni in zaželeni, a pri tem naj predstavniki slovenskih demokratičnih organizmov v domovini vedo, da je pravično upoštevati ustanove, s pomočjo katerih je naša diaspora rasla narodu v ponos skozi skoraj pol stoletja.

SNO je v prejšnjih izjavah zahteval razpust Izseljenske matice. Slovenska vlada ima vsekakor pravico, da SIM po svoji razsodnosti nadomesti ali preosnuje, kar pa bo dosegla le s korenitim posegom na to področje.

3. Končno opozarjamo, da živi v svetu dokajšen del našega naroda, ki se ni izselil prostovoljno, temveč je zapustil domovino, da si je ohranil svobodo in v mnogih primerih tudi življenje. Ti rojaki in njihovi potomci, ki bi se želeli vrniti v Slovenijo, potrebujejo posebne pozornosti s strani slovenske vlade.

Zato pričakujemo, da bo demokratična oblast čimprej izpolnila svojo obljubo in odpravila diskriminatorne liste z imeni rojakov, ki jim je prejšnji režim zaprl vrata domovine. Pričakujemo tudi, da se priznajo veteranom iz protikomunističnega tabora, oziroma njih svojem, iste pravice kot je to povsod navada za bivše vojake, ki so se borili za svoj narod.

Nato pa predlagamo, da imenuje slovenska vlada primeren organizem, na katerega se bodo lahko obračali tisti zdomci, ki bi si želeli ponovno naseliti v Sloveniji, da uredi vprašanja glede zaposlitve, stanovanj, pokojnin in podobnih pogojev, brez katerih ostajajo vabila, naj bi se nekdanji begunci vrnili, le deklamatorične vrednosti.

Pri tem pojasnimo, da imajo mnoge dežele podobne ustanove, katere pomagajo tujcem, da se vžive v novem okolju; tembolj upravičeno pričakujemo zdomci, da bo nje in njih potomce z ne manjšo zavzetostjo sprejela domovina.

Rudolf Smersu
predsednik

dr. Peter Urbanc
tajnik

Bogoslužna znamenja pri sveti maši

ODPEVI

Na velikih prireditvah, zlasti športnih, je navadno strašanski hrup. Najprej kričijo vsi vprek, potem se pa najde nekaj ljudi, ki skupno ponavljajo isti kratek stavek ali samo besedo, npr.: plavi, plavi, plavi... Kmalu se jim pridružijo drugi enakomisleči, za isto moštvo navijajoči in vsi ti skandirajo v en glas: Plav, plavi, plavi! S tem ne samo izražajo željo, da bi plavi zmagali, ampak plave s tem bodrijo, jih podžigajo in tako tudi sami k zmagi nekoliko pripomorejo.

Ko v cerkvi nekdo prebere berilo, sledi berilni spev. Izbran je navadno tako, da se ujema s časom cerkvenega leta in kolikor mogoče vsebuje tudi misel prebranega berila. Iz speva pa je povzeta kratka misel, ki jo po vsaki kitici speva, to je psalma, ponovimo. To je odpev, neke vrste skupna prošnja ali skupna hvalnica. Da bo odpev res neke vrste skandiranje in sicer lepo in pobožno, moramo tistega, ki nam ga napove, skrbno poslušati, da ga lahko brez napake ponovimo.

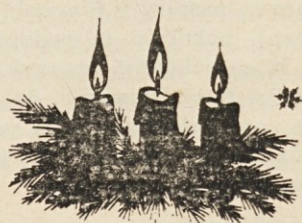
Včasih odpeve poje cerkveni zbor, toda to ni najboljša rešitev, veliko lepše je, če odpev govorijo ali pojejo vsi navzoči, saj tako pride veliko bolj do izraza edinost in skupna volja vernikov.

Pred evangelijem je kratka vr-

stica, ki jo začnemo in končamo, razen v postnem času, z vzklikom veselja: Aleluja, prosto prevedeno Hvalimo Gospoda! Ker vrstica spada že k evangeliju, jo govorimo ali pojemo stoje. Vzeta je iz evangelija in je izraz veselja nad Gospodovim veseljem oznanilom. Lahko pa včasih pojemo tudi samo alelujo na različne načine: po melodiji kake domače slovenske velikonočne pesmi, v obliki kanona, ali na taizejski način; namen pa imamo vedno isti, da svoje srce pripravimo na Gospodov evangelij.

Neke vrste odpevi so tudi pri prošnjah vernikov, v katerih prosimo za skupne zadeve Cerkve, sveta in nas samih, nanje pa skupno in v volji združeni ponavljamo isto prošnjo: Prosimo te, usliši nas, ali kako drugače izrazimo, naj nas dobri Bog usliši. Takšni skupni odpevi so lahko zelo mogočni, če le niso izrečeni ali zapeti samo iz navade, ampak v resnici prihajajo iz stiske našega srca.

Lojze Kozar

Sedi na desnici Boga Očeta vsemogočnega

Ljudje imamo oblast v zelo različni meri in na različne načine, na primer oblast nad stroji in sredstvi obveščanja, nad orožjem ali celo nad ljudmi

Ker pa ne živimo le v odrešenem, srečnem svetu, doživljamo tudi, na koliko načinov ljudje zlorablajo oblast, tako v svojem malem svetu kakor v širši družbi, nad mnogimi narodi in njihovimi gospodarskimi sistemi. Gre za borbo med oblastmi, ki se zavzemajo za človeka, in oblastmi, ki hočejo zmeraj več samo zase.

Zmagovalci pogosto znajo najboljše podjarmiti druge. Za mnoge, premnoge majhne pomeni njihova zmaga ponižanje in omalovaževanje, revščino in bedo, trpljenje in smrt.

Iz takih izkušenj se je rodilo upanje, da bo Bog nekoč uveljavil svojo voljo: „Mogočne meče s prestola in povišuje nizke. Lačne obdarja z dobrotami in bogate odpušča prazne“ (Lk 1, 52-53).

Tudi Jezus ravno nemočnim, lačnim, jokajočim in ubogim zagotavlja veselje, ki se začne, ko nastopi izpolnjevanje božje volje. Jezus se ni uveljavljal z nobeno drugo močjo kakor z oblastjo svoje besede in svoje ljubezni.

Kar je napolnjevalo njegovo življenje, je povzel na večer pred svojim trpljenjem, ko je svojim

učencem umil noge; izvršil je torej delo služabnika, sužnja.

Naročil jim je tudi, naj po njegovem zgledu služijo drug drugemu. Tako naj gradijo svet, v katerem se bo mogla izpolnjevati božja volja. Sam je postal žrtev zlorabe oblasti. Ravno o njem izpovedujemo, da sedi na božji desnici, se pravi, da mu je Bog, Oče dal vso oblast nad časi in ljudstvi. Zmaga upora zoper Boga na križu, ni bila poslednja zmaga.

Tudi mnogotere zmage velikih zoper male niso nikakršne poslednje zmage. Tudi če ljudje oblast, ki jim je dana, tako zlorabijo, da drug drugemu uničijo življenje, ne bo to poslednja zmaga.

Poslednjo besedo nad našo zgodovino ima Bog, vsemogočni Oče. Rešiti nas more celo še iz smrti, in to tudi hoče storiti. Začel je s tem pri Jezusu, svojem Sinu, ki je pot prehodil navzdol čisto do konca, prav do dna.

V njegove roke je zdaj dana naša zgodovina. Njegovo osvobajajoče gospostvo se začne tam, kjer se ljudje odprejo njegovemu vplivanju in začenjajo biti drug drugemu na voljo, kjer odložijo svoje orožje in se spravijo, kjer imajo usmiljenje s stisko bližnjega in delijo dobrine drug z drugim. Novi svet, ki se tako začne, drži Jezus v roki z vsemogočnostjo Bo-

ga, svojega Očeta. Nihče in nič mu ga ne bo odvzelo, tudi smrt ne.

Moja vera v Jezusa na božji desnici me mora napraviti kritičnega do sebe: kako ravnam s tistim, nad čimer imam oblast.

Moja vera v Jezusa kot Gospoda zgodovine me mora napraviti skeptičnega do človeške veličine in do sijaja bogastva.

Pogosto moram odkloniti spoštovanje, poslušnost in občudovanje tam, kjer to pričakujejo od mene, in to troje podariti tam, kjer se zdi mnogim in včasih tudi meni neumno.

Moja vera, da je vsa oblast dana Križanemu, mora napraviti moje upanje neodvisno od tega, koga vidim zmagovati v naši zgodovini.

Če bi se opiral samo na svoje izkušnje, bi moral pustiti odprto, komu pripada prihodnost: ali tistim, ki v našem malem in velikem svetu iščejo mir brez nasilja, ali tistim, ki na račun drugih povečujejo in utrjujejo svojo oblast.

V vsakdanjem življenju ne smem tega vprašanja pustiti odprtega; kajti v mnogih, pogosto zelo vsakdanjih vprašanjih se moram odločiti za tisto, na kar se je mogoče zanesti.

Prvo, kar me mora pri tem voditi, je upanje, ki mi ga daje vstali Kristus.

Čeprav ne živim vedno iz tega, hočem vendarle izročiti našo poslednjo prihodnost tistemu, ki prihaja s svojim povsem osrečujočim mirom že v našo zgodovino.

Dieter Emeis

Robert Schuman med blaženimi

Katoliška Cerkev v Franciji je uradno začela postopek za razglasitev za blaženega Roberta Schumana, ki velja za enega od „očetov Evrope“. Schuman (1886-1963) je bil francoski ministrski predsednik, od 1948 do 1952 pa minister za zunanje zadeve in 1950 pobudnik za ustanovitev Evropske skupnosti za premog in jeklo. Zlasti si je prizadeval za zблиžanje med Nemci in Francozi po 2. svetovni vojski.

Zakonik vzhodnih katoliških Cerkva

18. oktobra je Janez Pavel II. podpisal in dal objaviti novi Zakonik vzhodnih katoliških Cerkva. Polnih

18 let ga je pripravljala papeška komisija za vzhodni zakonik. Glavni tajnik komisije je bil jezuitski pater Ivan Žužek, profesor vzhodnega cerkvenega prava v Rimu.

Škofovska sinoda o vzgoji duhovnikov

28. oktobra se je s slovesnim so-maševanjem v baziliki sv. Petra končala škofovska sinoda. Ves oktober je združevala v Rimu 235 sinodalnih očetov, 17 strokovnjakov in 42 opazovalcev z vsega sveta. Obravnavala je vprašanje vzgoje bogoslovcev v semeniščih. Slovensko Cerkev sta zastopala škof Metod Pirih in župnik dr. Bojan Ravbar, iz Kanade pa je bil na sinodi torontski nadškof dr. Lojze Ambrožič.

NA NOVO SO ŽE SKORAJ PREVEDLI STARO ZAVEZO

Oktober je bil med nami v Argentini msgr. Zdravko Reven, ki že od leta 1980 sodeluje pri prevajanju Svetega pisma. Postavili smo mu kot tajniku koordinacijskega odbora nekaj vprašanj za naše bralce.

Kako gre s tem delom?

V glavnem dobro. Izdali smo že Novo zavezo v novem prevodu, zadnja leta pa skupaj z bibličnimi strokovnjaki in slavisti pripravljamo nov slovenski prevod starozaveznih knjig. Manjka nam le še malo prevodov. Zdaj se že pogovarjamo o vsebini opomb in uvodov ter raznih kazal. Stara in nova zaveza naj bi izšli v eni knjigi. Ker bo ta obsežna, ne bo še kmalu dokončana. Svetopisemsko besedilo že pišemo v računalnik, da tega ne bo treba delati potem tiskarni.

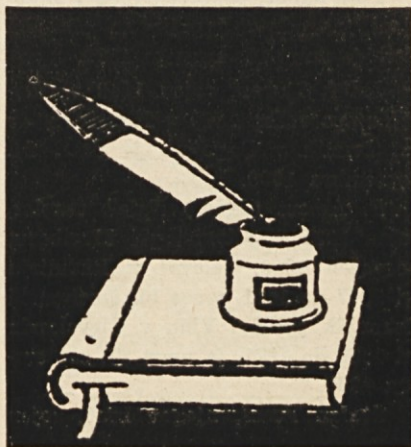
Menda prevajate iz izvirnih jezikov?

Seveda. Iz hebrejščine, nekatere knjige pa iz grščine, kakor so bile napisane. Iz hebrejščine prevajajo prof. dr. Marijan Peklaj, sestra dr. Snežna Večko (uršulinka), prof. dr. Jože Krašovec, prof. Janez Zupet in p. Milan Holc (minorit, ki uči v Rimu). Iz grščine prevajajo prof. Otmar Črnilogar, prof. dr. Kajetan Gantar, prof. dr. France Rozman, prof. dr. Alojz Rebula. Previde pod slavističnim vidikom pregledujejo slavisti Avguštin Pirnat, Mirko Mahnič in Janez Gradišnik. Škofje so pregled prevodov posebej izročili še maribor-

skemu pomožnemu škofu dr. Jožefu Smeju.

Ali bo prevod precej drugačen od prejšnjega?

Zadnji prevod Stare Zaveze je predvsem delo prof. dr. Matija Slaviča, ki je zanj žrtvoval nad 20 let dela. Grške tekste je tedaj prevedel prof. dr. Franc Jere. Delo obeh je dopolnil prof. dr. Jakob Aleksič. Od leta 1959, ko je ta prevod izšel v celoti (v štirih „mariborskih“ knjigah) in je zdaj natisnjen v tako imenovani Ekumenski bibliji v eni knjigi, je biblična znanost zelo napredovala, slovenščina pa se je tudi nekoliko spremenila. Menim, da bodo bralci novega prevoda veseli marsikaterih lepše povedanih besedil. Prevod Nove zaveze je to že nekoliko nakazal, čeprav bo novozavezno besedilo pred izidom knjige še enkrat pregledano v komisiji in tu in tam spremenjeno

na podlagi raznih pripomb, ki jih je prevajalska skupnost po izidu dobila. Novo besedilo bo seveda nato prešlo tudi v knjige, iz katerih beremo pri božji službi.

Kdo to delo financira?

Delo v veliki meri financira Svetovna biblična družba. Doslej je prevajanje zasledoval in mu pomagal njen svetovalec Nemeč dr. Kassühlike, po njegovi upokojitvi pa katoličan, salezijanec dr. Buzetti iz Rima. Izdaja take knjige zahteva veliko denarja, ki ga je treba vložiti v tisk in v knjižno zalogo. Naše škofije bi

ga same težko zmogle. Rad bi pa pri tem omenil tudi osebni doprinos prevajalcev in sodelavcev pri prevodu, ki žrtvujejo svoj čas in imajo ob prevajanju veliko stroškov. Teh skromen prevajalski honorar za tako dolgoletno in težko delo nikakor ne bo poplačal.

In vaše osebno delo pri vsem tem?

Delo tajnika je poganjati, znova in znova brati, dogovarjati se, skupaj s predsednikom načrtovati, držati zvezo z Biblično družbo in z delavcem, ki besedilo piše na računalnik, pozneje pa s tiskarno.

Umrli duhovniki

Dr. Emil Hodnik, rojen 1910 v Žalcu in posvečen 1938 v Mariboru, od 1939 do 1949 izseljenski duhovnik v Parizu, od 1949 v škofiji La Crosse v ZDA, je umrl 3. avgusta 1990.

Janko Škraban, rojen 1911 v Krogu, posvečen 1935 v Mariboru, 45 let dušni pastir v Beltincih, je umrl 20. avgusta 1990.

Ivan Janež, posvečen 1938 v Ljubljani, nazadnje župnik na Koroški Beli, je umrl 15. avgusta 1990.

Jožef Gjuran, rojen 1913 v Turnišču, posvečen 1939 v Mariboru, 40 let župnik v Bogočini, je umrl 24. septembra 1990.

P. Albert (Jožef) Falež, trapist, rojen 1915 v Slivnici pri Mariboru, posvečen 1939, deloval v Radmirju od 1947 do 1981, vmes bil izseljenski duhovnik pri Sv. Vidu v Clevelandu od 1966 do 1971, je umrl 27. septembra 1990.

Štefan Falež, njegov brat, rojen

1923, posvečen 1962 v Rimu, deloval na Prevaljah, v Belih vodah in Šmihelu nad Mozirjem, je umrl 8. oktobra 1990.

Cistercijan Pavel Janez Pavlič, rojen 1911 v Tomišlju in posvečen 1934, 1945 se umaknil pred partizani, deloval v Stamsu na Tirolskem, zadnjih 20 let pa v Stični, je umrl 26. septembra.

Msgr. France Mikuž, rojen 1945 v Dobrovi, posvečen 1969 v Ljubljani, narodni ravnatelj papeških misijonskih družb v Sloveniji in župnik v šmartnem pod Šmarno goro, je umrl 19. oktobra 1990.

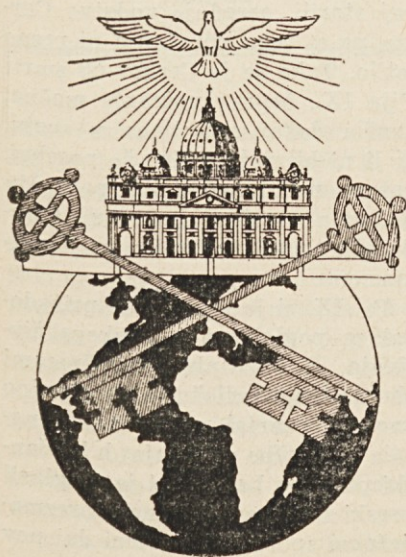
Jože Flis, rojen 1918 v Poljčanah na štajerskem, posvečen 1944 v Ljubljani, 1945 odšel v begunstvo, deloval od 1946 do 1956 v Španiji in med slovenskimi visokošolci v Barceloni, od 1956 do 1962 med rojaki v Franciji, med slovenskimi izseljenci na švedskem med 1962 do 1972 in potem zopet med Slovenci v Parizu, je umrl 22. oktobra v Parizu.

Papež Pij IX. 1846 - 1878

Giovanni Maria Mastai-Ferretti se je rodil 1792 v Senigalliji, 1819 prejel mašniško posvečenje, 1825 sodeloval v papeškem poslanstvu v Južni Ameriki, Leon XII. ga je 1827 imenoval za nadškofa v Spoletu, Gregor XVI. pa 1832 za nadškofa v Imoli in 1840 za kardinala. Odlikovaj se je po prizadevnem dušnopastirskem delovanju. Ker se je zavzemal za upravne spremembe v cerkveni državi in z naklonjenostjo spremljal nacionalno gibanje v Italiji, so ga mnogi imeli za pristaša liberalnih cerkvenih krogov. Po kratkem kon-

klavu so ga 16. junija 1846 izvolili za papeža. V cerkveni državi je izvedel nekatere upravne spremembe, kar mu je prineslo velike simpatije, vendar se je mit o „liberalnem papežu“ hitro razblinil, ko je Pij IX. aprila 1848 razločno poudaril, da bo ohranjal duhovno neodvisnost in da ne bo storil ničesar, kar bi krnilo njegovo poslanstvo očeta vseh verujočih; odslej so ga mnogi označevali kot sovražnika domovine. V revolucionarnem letu 1848 je prišlo do nemirov tudi v Rimu. Papež je moral bežati, v mestu pa so oklicali republiko. Šele aprila 1850 se je lahko vrnil v Rim. Pod državnim tajnikom Antonellijem so sicer izvedli določene upravne spremembe, vendar so mnogi ostali nezadovoljni, ker je uprava dala državljanom premalo politične svobode. To nezadovoljstvo je znal dobro izkoristiti Cavour pri svojih načrtih za zedinjenje Italije: leta 1870 so italijanske čete zasedle Rim in ga razglasile za glavno mesto združene Italije. Papež, ki se s tem posegom ni strinjal, se je odslej imel za vatikanskega ujetnika.

Pij IX. je po raznih misijonskih deželah, predvsem v Ameriki, ustanovil 206 novih škofij oziroma misijonskih vikariatov, 1850 je ponovno vzpostavil katoliško

NAMEN
APOSTOLATA MOLITVE
ZA JANUAR

hierarhijo v Angliji in 1853 na Nizozemskem. Sklenil je konkordate z Rusijo (1847), Španijo (1851), Avstrijo (1855) in z več latinskoameriškimi državami. Ob tem je bila zelo značilna vse močnejša centralizacija, ki je skušala izbrisati vse težnje po kakršnihkoli posebnih pravicah krajevnih Cerkva. Ta razvoj, ki seveda ni potekal brez (ponekod glasnega) odpora, je osrednje vodstvo Cerkve po letu 1850 z različnimi sredstvi načrtno podpiralo. Pri tem je posebno vlogo imela sama osebnost papeža, ki je v širokih krogih po svetu užival izredno močan ugled. Pretirano poudarjanje vloge osrednjega vodstva Cerkve in predvsem samega papeža ni izzvalo ostrih polemik samo v Cerkvi, ampak je, predvsem po letu 1870, vse bolj vznemirjalo vlade posameznih držav. V Nemčiji je to privedlo do ostrih nastopov proti katoliški Cerkvi (Kulturkampf). Avstrija je razveljavila konkordat, do težav je prišlo v nekaterih latinskoameriških državah. Demokratična gibanja po Evropi so zamerila Cerkvi, da je po letu 1848 podpirala razne konservativne stranke, na mnoge negativne odmeve pa je naletel Syllabus iz leta 1864, v katerem je Pij IX. obsodil poglobitve modernistične zmote svojega časa: panteizem, naturalizem, racionalizem, indiferentizem, socializem in komunizem kakor tudi napačen nauk o krščanskem zakonu. Ob soočenju z novimi miselnimi tokovi se

Splošni: Da bi ekumenski pogovor odprl pot k polni resnici in polnemu občestvu v Kristusu, edinem Odrešeniku.

Misijonski: Da bi pogovor med kristjani in muslimani vodil k medsebojnemu razumevanju in spoštovanju.

Slovenski: Da bi med Slovenci bolj cenili vsako prizadevanje za edinstvo kristjanov.

---

je Cerkev premalo odzvala še drugemu izzivu: vzporedno z naglim industrijskim razvojem se je pojavljalo vse bolj pereče socialno vprašanje delavstva; posamezniki so na tem področju sicer marsikaj storili, osrednje vodstvo Cerkve pa se tega vprašanja ni resno lotilo. Tako se je Cerkev ob smrti Pija IX., čeprav notranje močna, znašla dokaj osamljena v svetu, ki ji ni bil naklonjen; še posebej, ker se na znanstvenem področju ni znala uspešno soočiti z napredujočim racionalizmom in pozitivizmom.

Pij IX. si je zelo veliko prizadeval za poglobljanje verskega življenja. S številnimi okrožnicami ob različnih priložnostih je vedno znova opozarjal na krščanska načela in družbo spodbujal h krščanski prenovi. Leta 1854 je razglasil verski nauk o Marijinem brezmažnem spočetju in s tem dal nov

Doprni kip msgr. Antona Oreharja ob vhodu v Slovensko hišo v Buenos Airesu, delo akad. kiparja Franceta Ahčina.

v celotni Cerkvi. V zavesti odgovornosti za celotno Cerkev je nastopal proti vsemu, kar bi po njegovem prepričanju lahko ogrožalo versko življenje vsakega vernika.

Pij IX. je umrl 7. februarja 1878. Njegov pontifikat je v zgodovini papežev najdaljši: 31 let in 8 mesecev.

Leta 1853 je Pij IX. za obsežno področje Baragovega misijskega delovanja ob Velikih jezerih v Ameriki ustanovil apostolski vikariat in Friderika Baraga imenoval za vikarja in naslovnega škofa. Tri leta kasneje je papež vikariat povzdignil v škofijo in Baraga imenoval za rednega škofa s sedežem v Sault Ste. Marie. 1866 je Baraga prenesel škofijski sedež v Marquette. Za njegovega prvega naslednika je Pij IX. 1868 imenoval Ignacija Mraka iz Hotavelj v Poljanski dolini.

Lavantinski škof Anton Martin Slomšek je 1856 po dolgotrajnih pogajanjih dosegel premestitev škofijskega sedeža iz Št. Andraža v Maribor in novo razmejitev med krško, lavantinsko in sekovsko škofijo. Pij IX. je 16. in 20. maja 1857 oboje potrdil. Slomšek se je preselil v Maribor leta 1859. Krški (celovski) škofiji je oddal korške kraje, od sekovske (graške) pa je dobil predel mariborskega okrožja, kjer so bivali Slovenci. Škofijska meja na severu se je od tedaj v glavnem krila z narodno, na jugu pa je imela za mejo štajersko-kranjsko deželno mejo.

Metod Benedik

---

polet češčenju Matere božje. Sklic je I. vatikanski koncil, ki je svoje zasedanje začel 8. decembra 1869. Čeprav je ta koncil najbolj znan po razglasitvi dogme o papeževi nezmotljivosti, pa ni nič manj pomemben zaradi dokumenta o katoliški veri, s katerim je jasno razložil katoliško vero in mišljenje na temelju razodetja. Najvidnejše sadove so Pijeva prizadevanja za ohranjanje zdravega cerkvenega nauka in za poglobljanje verskega življenja obrodila v pravem razcvetu ljudskih pobožnosti

Mojih pet škofov

Pogovor s škofom Leničem

Škof dr. Stanko Lenič je bil dolga leta med najožjimi sodelavci škofov v Ljubljani. Telesne moči so mu sicer oslabele, duhovna svežina in njegov neprekosljivi spomin pa sta živa zakladnica védenja o preteklosti in velike živ-

ljenjske modrosti. Pozorno spremlja vse dogodke in sogovornika vedno znova preseneča tudi s svojim znanim smislom za humor. Tako je nastal tudi tale pogovor.

Gospod škof, Vaša življenjska pot se je najprej prekrizala z življenjem škofa Jegliča. Sami ste se vzgajali v Zavodu sv. Stanislava. Kako ste občutili skrb, ki jo je škof Jeglič posvečal škofiji?

Čez osem let bo 100 let, kar je začel svojo službo v Ljubljani škof Anton Bonaventura Jeglič. Prišel je v tiste čase, ko se je pričela na Slovenskem po Mahničju delitev duhov. Bil je velik narodnjak, prepričan, da bo naredil velike reči v narodnostnem in verskem pogledu. Lahko rečemo, da se mu je oboje bolj ali manj posrečilo. Kar zadeva narod, je gotovo veliko storil, če vzamemo samo njegovo delovanje tja do majniške deklaracije in še naprej. Pa tudi za cerkveno življenje je bil velik mož. Imel je bogate izkušnje 16-letnega delovanja v Bosni, bil je poln misijonskega duha. Začel je pisati zelo mlad. Trudil se je za češčenje Matere Božje in Jezusovega Srca in ravnó na podlagi tega češčenja naredil velike reči. Organiziral je Marijine družbe, ki so bile velike vzgojiteljice naših deklet in žena.

pa tudi mož, fantov in dijakov. Njegova gotovo največja zasluga pa je ustanovitev Zavoda sv. Stanislava. Z veliko borbo je dosegel na avstrijskem dvoru, da je bila to prva slovenska gimnazija. Ta je dala naši slovenski zemlji celo vrsto razumnikov in za to mu moramo biti še posebej hvaležni.

Za njim je prišel škof Gregorij Rožman, ki ste ga vi kot tajnik še posebej dobro poznali. Zgodovina je do zdaj slikala njegovo podobo le črno. Danes pa lahko spregovorimo o njem drugače. Kako ste ga doživljali?

Rožman je bil imenovan za škofa star 45 let. Bil je profesor cerkvenega prava na teološki fakulteti. Imel je veliki karizmi govornišтва in ljubezni do mladih ljudi. Njega smo dijaki — takrat sem obiskoval gimnazijo — imeli za svojega duhovnega voditelja. Bilj smo z vsem srcem vneti zanj in ko je postal leta 1930 škof, je zavladovalo veliko veselje. Prišel pa je v hude čase. Najprej je bila Aleksandrova diktatura, ki je uničila katoliške organizacije, še posebej Orla, na katerega je bil močno navezan. 1. septembra 1940 sem prišel na njegovo izrecno željo za tajnika. Tako sem bil pri njem celih pet let in sem ga v tem času spoznal do dna. V njem nisem videl kakšnega velikega narodnega voditelja, podobnega Jegliču, temveč škofa, ki je ves vdan Cerkvi. Škofa, ki se ves trudi, da bi dvignil versko življenje v škofiji in ki je od daleč slutil vse

hudo, ki se pripravlja. Aprila meseca je ta huda vojska prišla kakor strela z jasnega. Tisto jutro, na cvetno nedeljo, 6. aprila, je škof posvečal mlade duhovnike v škofijski kapeli. In sredi slovesnosti so padle prve bombe v Ljubljani. Na veliki petek so prikorkali Italijani. Veliko krivico delajo Rožmanu, ko pravijo, da je on povabil Italijane v Ljubljano. Prav tako nesrečen je bil kot vsi drugi pošteni Slovenci. Ni res, da bi šel Italijanom naproti na Vič, kot so dolgo pisali. Štirinajst dni je ostal kakor skrit v domači hiši in se sploh ni spustil v javnost. Potem so začeli prihajati begunci iz Gorenjske in Štajerske. Na hodniku na škofiji je bilo vedno polno ljudi, ki so prosili škofa, naj jim pomaga. Bali so se, da jih bodo Italijani vrnili Nemcem. Takrat so začeli prihajati k škofu tudi politični voditelji raznih strank, razen komunistov. Komuniste je ban Natlačen spustil iz zapora, dal uničiti njihovo dokumentacijo, da ne bi trpeli pod okupatorjem. Ti ljudje so škofa nagovarjali: „Vse kaže, da boste morali stopiti v stik z Italijani in prositi, naj ne vrnejo beguncev!“ To je bil glavni nagib, da se je Rožman odločil in stopil v stik z Italijani. Tako so približno dva tedna po okupaciji šli h Grazioliju: generalni vikar Nadrah, stolni prošt Kimovec in škof. Tam je Rožman povedal svojo prošnjo. Oni pa so zahtevali, da prej Cerkev da izjavo, kako je z Italijani

bolj zadovoljna kot Nemci. Rožman je tolikokrat ponavljal: „Italijani so zlo za Slovence, toda manjše zlo kakor Nemci.“

Po ustanovitvi Osvobodilne fronte, in ko so se začele likvidacije, so prišli z dežele ljudje k škofu in rekli: „Samo Vi morete kaj narediti. Mi se ne bomo dajali pobijati kakor zajci, ko prihajajo k nam sredi noči, ropajo in morijo naše najboljše ljudi.“ Na ta način je prišlo do t. i. vaških straž, ko so ponoči orgasizirali straže v vaseh, da niso mogli partizani v vasi. Iz vaških straž so kasneje nastali domobranci. Njegovo načelo je bilo ob prihodu okupatorjev: Slovenci smo tako majhen narod, da moramo gledati, da bomo ohranili vsako življenje; vsakega življenja je škoda, pa naj ga vzame okupator ali domač človek in mi moramo storiti vse, da to preprečimo.

Ko je Rožman odšel iz Ljubljane, ste ostali sami na škofiji. Kakšni so bili prvi meseci pred imenovanjem škofa Vovka?

Po vojni je bilo velikansko razdejanje: veliko duhovnikov pobitih, še več v begunstvu. Rožman je določil vrstni red duhovnikov, ki si sledijo, če bi njemu kaj naredili. Prvi je bil generalni vikar Ignacij Nadrah, za njim kanonik Šimenc in tako naprej. Z Nadrahom nova oblast ni hotela imeti nobenih stikov. Ves čas so ga prezirali, na nobeno vlogo mu niso odgovorili. Nadrah je vodil škofijo do 13. junija 1945. Tisti dan

so prišli trije oznovci na škofijo. Dobro se spominjam obraza kasnejšega ljubljanskega župana Matije Maležiča, ki je vodil to ekipo. Hoteli so govoriti z Nadrahom. Predlagal sem jim, da bi se z njim pogovorili pri kanoniku Vovku, saj on najbolje pozna duhovnike in škofijo. Bili so zadovoljni. Zbrali smo se v Vovkovi sobi v semenišču. Očitati so nam vse mogoče. Potem so zahtevali, da se z Vovkom umakneva v sosednjo sobo. Čez nekaj časa postane vse tiho, nihče več ne govori. Stečeva ven — soba je prazna! Z okna sva vidla, kako Nadraha ravno peljejo ven. Peljali so ga v zapor in tam je bil, dokler ga Vovk s svojo spretnostjo in poročanjem v Rim in nunciju ni spravil ven. Med tem časom so kanoniki soglasno sklenili, da je edini Vovk sposoben voditi škofijo. Ko je Vovk sprejel, smo to sporočili v Rim. Od Vovka je oblast zahtevala izjavo lojalnosti. Zato je sklical vse redovne predstojnike, kanonike in druge ugledne duhovnike, se z njimi posvetoval in potem so sestavili spomenico, ki so jo dali vladi. Nekateri so mu to zamerili.

Prišla je jesen in znana škofovska konferenca. Na njej so sestavili šestnajst strani dolgo pastirsko pismo, v katerem so povedali vse, kar se je dogajalo med vojno, in našteli krivice, ki se dogajajo zdaj. Vlada je zahtevala, da Vovk to prekliče. On pa je odvrnil: „Nikoli ne bom preklical, pa tudi nikoli več nobene izjave dal!“

Kot tajnik ste vedeli, kaj se je dogajalo ob imenovanju Antona Vovka za pomočnega škofa.

Kaj vse so počeli, da bi prepričali njegovo imenovanje! Ko je prišlo, je škof sporočil tudi na notranje ministrstvo. Potem je odšel na duhovne vaje na Brezje, ker smo določil posvečenje za 1. december 1946. V tistem času pride na škofijo oznovec, in ker ni dobil škofa, sem moral z njim jaz. Peljal me je k notranjemu ministru Kraigherju. Tam sem bil eno uro. Ves čas sem poslušal samo tole: Vovk ne sme biti posvečen za škofa. Mi nismo bili vprašani za pristanek, zato bomo nagajali. Računajte, da bodo tudi demonstracije, če bi se posvečenje iz-

vršilo. Takoj sem šel na Brezje. Škof me je poslal v Beograd k nunciju, naj mu to sporočim. Nuncij je naročil, naj čakamo brzojavke, v kateri nam bo dal navodilo. To je bilo v nedeljo pred posvečenjem. Do petka ni bilo glasu od nikoder. Takrat pa brzojavi nuncij: Posvečenje bo, toda brez zunanjih slovesnosti. Tako smo potem sklenili, da bo preprost vhod v stolnico. K posvečenju so prišli samo najnujnejši: nuncij, škof Tomažič in nadškof Ujčić. Navzoč je bil tudi škof Držečnik, ki še ni bil posvečen. Stolnica je bila nabito polna. Proti koncu obreda smo vsi postali solzni. Jaz sem mislil, da me oči bolijo, ker nisem vso noč nič spal. Pa sem pogledal druge in so jim ravno tako solze tekle. Nekdo je odvrgel sredi cerkve solzilne bombe. Vem, da so morali zato nekateri ljudje iskati pomoč v bolnici. Med kosiorom sem bil klican na zaslišanje. Prišli so trije na škofijo in me spraševali, če bi mogel povedati, koga sumim, da je izvedel incidente v stolnici. Takrat sem rekel: „Veste, jaz sem bil ta teden pri notranjem ministru in eno uro mi je grozil, da bodo demonstracije, če bo posvečenje. To se pravi, da je že takrat vedel, da se nekaj pripravlja. Prosim, če bi kar njega vprašali, pa vam bo pojasnil!“ Pa smo končali.

Prvo leto ste spremljali škofa Vovka na birme. Znano je, da so bile v hudih razmerah. Bi lahko kakšno opisali?

Na birmah smo imeli neizmer-
no veliko fotografov. To so bili
večinoma špijoni, ki so spremljali
vse, poslušali, zapisovali, ... Naj-
huje je bilo, ko sva šla na birmo
v Kočevje. Tam so tisti dan iz-
ključili elektriko in zaprli vodo.
Birmancev je bilo najbrž okoli
1000. Škof je pridigal in birmal v
temi. Po birmi pa so nam pove-
dali, da je nekdo porezal vse gu-
me pri avtu. Imeli smo najet tak-
ksi, in ker je bil dekan Flajnik
previden ter je slutil, da lahko
kaj naredijo, je dal avto zakleniti
v šupo. Kuharica je med mašo
skozi okno opazila, da so prišli
možakarji in sneli bruna v šupi,
prišli tako do avta ter porezali
vse štiri gume. Ubogi voznik je
med kosilom tiste gume poprav-
ljal. Takrat pa pridejo ljudje in
sporočijo, da čakajo otroci iz Loš-
kega Potoka za birmo. Na poti
v Kočevje so jih namreč na Va-
govki zadržali, da niso smeli na-
prej. Tako jih je škof birmal še
30.

Najhuje je bilo na Bučki. Tam
so čez noč vso cerkev pretili s fe-
kalijami iz straniščnih jam, vrata
v cerkev pa zabili.

Birma bi morala biti na delavn-
nik ob 9. uri dopoldne. Ko se je
ljudem posrečilo odpreti vrata, si
lahko predstavljate, kakšen smrad
je bil. Žene pa so se hitro znašle.
Toda duh je ostal in v tistem je
škof birmal. No, bilo je še polno
podobnih birm...

Nadškof Vovk je umrl, star ko-
maj 63 let. Nasledil ga je nadškof

**Pogačnik, ki ste ga poznali že iz
Marijanišča.**

Vovk je tako hitro umrl. Imel
je sladkorno bolezen. Premalo se
je čuval, pa veliko delal, garal.
Ničkolikokrat so ga zasliševali na
Ozni. Zvečer so ga prišli iskat in
odpeljali v Tacen, zjutraj pa so
ga pripeljali nazaj in zagrozili,
da ne sme nič pripovedovati. To
je pustilo posledice. Pogačnik je
bil takrat njegov generalni vikar,
ki ga je nekako dopolnjeval s svo-
jim znanjem. Bil je zelo izobra-
žen. Bil je tudi pesnik, kulturni
delavec, urednik Mladike, katehet
na učiteljskišči, ravnatelj Marjani-
šča. Vse službe je odlično oprav-
ljal. Imel sem to srečo, da sem
prvi dan njegove in moje službe
prišel k njemu. Po novi maši, pr-
vega septembra 1937, sem šel za
prefekta v Marijanišče in od tam
me je poznal. Ko je iz Rima dobil
bulo o imenovanju za nadškofa,
mi je pisal: „Sklenil sem, da bo
moj prvi dekret, ki ga bom pod-
pisal, tvoje imenovanje za gene-
ralnega vikarja. Pripravi se, čez
en mesec boš prišel k nam.“ Kas-
neje sem postal na njegovo proš-
njo izredni birmovalec in kmalu
nato tudi bil imenovan za njego-
vega pomožnega škofa. Zelo do-
bro sva se razumela. Posebej je
treba omeniti, da je bila v njego-
vem času ustanovljena metropo-
lija in da je sam veliko storil za
to.

Z njegovim naslednikom nadško-
fom Šuštarjem ste bili povezani
kot delegat za izseljence že prej.

Doprsni kip škofa dr. Gregorija Rožmana v hali pred dvorano Slovenske hiše, delo akad. kiparja Franceta Goršeta.

Dobro ga poznate in verjetno lahko najbolje, kot njegov najožji sodelavec izrečete nekaj besed o njem, čeprav ste ga že lepo predstavili tudi v zadnjem Mohorjevem koledarju.

Za nadškofa Šuštarja smo vedeli, da je v tujini velika osebnost. Cenili so ga kot velikega strokovnjaka v teologiji, posebno pa še v moralki. Mnogokrat je padla misel, kako bi bil primeren nadškof za Ljubljano. On je sicer želel priti v Ljubljano, toda škof v Churu ga je zelo potreboval. Ko smo se zopet pogovarjali o tem, je nadškof Pogačnik naročil, naj ga povabim nazaj. Ko sem šel nekoč

na redni sestanek z našimi duhovniki v München, sem ga poklical in povabil na pogovor. Tam sem izrekel povabilo, naj se vrne v domovino. Vrnil se je po 1. januarju 1977. O najinem skupnem delu moram reči, da sva skupaj orala zelo dobro. Veliko je naredil za to, da je Cerkev zopet navzoča v naši družbi. Že pod Pogačnikom se je marsikaj spremenilo, imel je veliko stikov. Nadškof Šuštar pa je postal osebnost, ki jo spoštujejo in cenijo povsod. Čeprav kdaj ni mogel doseči vsega, kar bi rad, so ga vedno in ga še zmeraj upoštevali. Naredil je veliko novega: Sporočila slovenskih škofij, škofovsko konferenco... Zdaj se zelo trudi za samostojno slovensko škofovsko konferenco. Iskan je povsod, v tujini in doma. Kličejo ga na razne simpozije, predavanja in srečanja. Izredno je zaposlen in se bojimo za njegovo zdravje.

Kaj bi povedali za konec?

Ko zdaj kot bolnik gledam sto let zgodovine ljubljanske Cerkve, vidim škofijo kakor veliko šahovnico z belimi in črnimi figurami. Med njimi je neprestan boj, a zmagojujejo vedno bele, saj jih vodi in ureja Bog.

Te dni ste vstopili v osemdeseto leto življenja in obhajali god. Skupaj z bralci Družine Vam voščimo božjega blagoslova in moči pri nošenju križa bolezni. Prisrčna hvala za pogovor.

Pogovarjal se je **Franci Petrič**
(Družina, 44/90)

Škof dr. Stanislav Lenič

o procesu proti škofu Rožmanu

Želeli so, da bi povedal, kar vem o dokumentih, ki so bili zaplenjeni ob procesu proti škofu Gregoriju Rožmanu. Kar bom povedal, mi je živo v spominu, ker sem moral te stvari že velikokrat ponavljati pri odgovorih na razna vprašanja.

Bil sem priča vseh dogodkov, ker sem bil kot tajnik škofov zapisovalec in prepisovalec njegovih vlog, ki jih je navadno sam z roko napisal, potem pa dal natisniti. Zaradi tega veliko vem o dopisovanju škofa Rožmana.

Najprej lahko rečem, da se je škof Rožman, takoj, ko je prišla tuja oblast in so se začela nasilja, krivice, zapori, smrtne obsodbe in še veliko drugega, zavedal, da je njegova dolžnost, da nastopi kot poseben posredovalec.

O škofu Rožmanu so predvsem govorili, da je vse dneve sprejemal osebe, ki so prihajale k njemu z vsemi mogočimi prošnjami, pritožbami in težavami, ki so jih doživljale. Škof Rožman je vsakega sprejel. Nekoč mi je rekel: „Če drugega ne morem storiti, jim vsaj s tem pomagam, da jih poslušam. Že to jim veliko pomeni. Potem si zapišem in skušam tudi posredovati.“

Rožmanova posredovanja so šla

v različnih smereh. Če je kdo prišel k njemu prosit za intervencijo za obsojenca, zaprtega ali interniranca, je vedno rad naredil prošnjo, kakor so mu povedali, da bi bilo potrebno, jo priporočil ali jo sam poslal na razne vojaške komande in civilne urade ali tja, kjer je menil, da je treba posredovati.

Teh prošenj je bilo nešteto. Včasih so ljudje prinesli svojo prošnjo že napisano, škof Rožman pa je dal priporočilo. Spominjam se, da sem kot tajnik en dan napisal 70 takih priporočil, ki jih je škof Rožman potem rad podpisal.

Od Italijanov smo slišali, da na Rožmanova priporočila ni treba nič več dati, saj on vsakega priporoči, tudi komunista. Če so domači prihiteli k njemu, kadar je bil kdo na smrt obsojen, jih je vedno uslišal in pisal prošnje, pošiljal telegrame in pisma v Rim na papeža, na Mussolinija, pa tudi na druge osebe in ustanove.

Pred kratkim mi je upokojeni dekan Demšar rekel: „Neki partizanski oficir mi je rekel, ko je prišel v Ribnico: ‚Gospod dekan, jaz vam lahko povem, da bi danes ne bil pred vami, če bi ne bilo škofa Rožmana. Bil sem obsojen

na smrt. Moja mama pa je šla k škofu, on je naredil prošnjo in vse storil. Res sem bil osvobojen in sem danes lahko tukaj pri vas kot partizan.“

Dalje moramo vedeti, da so tudi njegovi sodelavci iz raznih političnih strank hodili k njemu in ga prosili, da je delal vloge na italijanske civilne in vojaške oblastnike tako v Rim kakor tudi v Sloveniji in opozarjal, kakšne krivice delajo okupatorji našemu narodu in proti temu protestiral. V teh krivicah in nasiljih je treba videti prvi vzrok odpora proti okupatorju.

Škof Rožman je večkrat jasno povedal svoje mnenje ob povračilnih sankcijah in vedno znova ponavljal: „Slovencev je tako malo in tako nas okupator uničuje in požiga cele vasi, pomori toliko mladih ljudi, toliko jih je v taboriščih na Rabu, v Gonarsu in drugod po Italiji in tam umirajo v najhujših bolečinah in pomanjkanju.“

Neprestano je protestiral proti internacijam in prosil, naj bodo v taboriščih in v zaporih vsaj nekoliko bolj človeški. S temi protesti in prošnjami se je obračal tudi na Sveti sedež in na vaticansko državno tajništvo, ki je s svoje strani veliko storilo, da so se stvari nekoliko omilile in da je veliko internirancev bilo izpuščenih domov. Seveda jih je tudi veliko pomrlo.

Vsa njegova korespondenca, ki je šla ven, je v prepisu ostala na

škofiji. V avgustu 1946 je bil Rožmanov proces. Pri tem procesu škofija načrtno ni hotela ničesar storiti, saj so rekli, da bodo sodili tako, kakor se jim zdi prav in zato bi bilo brez pomena, da bi mi kaj posegali vmes.

Toda sredi procesa je prišel k meni pokojni ljubljanski teološki profesor dr. Franc Lukman, ki je bil tudi zastopnik mariborskega škofa celo vojno v Ljubljani. Zelo veliko je sodeloval tudi z Rožmanom in je vedel za vse njegove proteste pri raznih oblasteh in za vse drugo njegovo veliko prizadevanje. Rekel mi je: „Gospod tajnik, imate vi kje vse to shranjeno?“ Rekel sem: „Imamo.“ Profesor Lukman nato: „Dolžni ste takoj dati advokatu ex officio, ki so ga dali Rožmanu, da bo on te dokumente lahko pri procesu uporabil kot razbremenilne, potem pa jih bo vrnil. Seveda mora podpisati reverz.“

Profesor Lukman je sam poslal tega advokata. V zapisniku procesa je navedeno njegovo ime, sam se ga sedaj ne spominjam. Advokat je res prišel, podpisal reverz, da bo vrnil vse akte. Izročil sem mu vse in rekel je, da jih bo vrnil. Ko pa je prišel na sodišče in povedal, da ima kup razbremenilnega materiala, so mu takoj vse zaplenili in niso dovolili nič uporabljati. Aktov niso nikdar več vrnili. Kam so izginili in ali sploh še obstajajo, ne vem.

Škofu Rožmanu so tako radi očitali, da je oboroževal mlade du-

hovnike, da bi lahko streljali na naše ljudi na nasprotni strani. Zelo živo se spominjam nekega pisma, ki ga je pisal škofu Rožmanu novomeški prošt Čerin: „K meni prihajajo mladi duhovniki in sprašujejo, ali lahko za samobrambo nosijo orožje, če so že v smrtni nevarnosti, da jih ustrelijo.“

Škof Rožman mu je odgovoril — še danes vidim podčrtane besede v njegovem lastnoročno napisanem odgovoru, ki sem ga pretipkal. Sredi tistega pisma je bil stavek: „Duhovnik, roke proč od vsakega orožja! To je hudičovo delo!“ Tako je bilo njegovo stališče do nošenja orožja pri duhovnikih.

Vsi ti dokumenti so izginili in nikdar jih nismo dobili nazaj, čeprav smo urgirali preko advokata in drugod. Tudi naši arhivarji so se velikokrat pozanimali, kaj je s temi dokumenti, a vse je bilo brez uspeha. Ravno v teh dokumentih so tako močne Rožmanove izjave, njegovi protesti proti okupatorju in njegovemu delovanju, proti krivicam in posebno proti smrtnim obsodbam.

Za primer lahko povem, kako se je škof Rožman trudil, da bi rešil Toneta Tomšiča, ki je bil sekretar partije in obsojen na smrt. Njegova družina je bila zelo verna. Mama je prišla k škofu s tremi sestrami — še danes se spominjam, kako so jokale v naši predsobi. Škof Rožman je poslal ne samo pismo, ampak takoj brzo-

javal papežu in Mussoliniju, da bi Toneta Tomšiča rešil. A, žal, je bilo že prepozno in so ga ustrelili.

Njegova tako poštena mama, ki je spremljala Rožmanov proces, je šla sama na sodišče in prosila: „Prosim, dajte mi besedo, da bom povedala, kaj vse je škof Rožman storil za rešitev mojega sina, tako znanega komunista.“ Pa ji niso pustili, da bi sploh spregovorila, niti ene besede ne. Mati mi je to sama pripovedovala na nekem romanju v Lurd.

To so moji spomini na Rožmanovo dopisovanje in na zaplembo dokumentov. Vse to sem moral velikokrat ponoviti, ko so me ljudje spraševali: „Ali ste kaj storili, da bi povedali sodniku, kar bi razbremenilo škofa Rožmana, in dali potreben material?“ Odgovarjal sem to, kar se tu še enkrat povedal danes, 10. marca 1990.

(Nova revija 96/99, jul. 1990)

Sestanek slovenskih izseljenskih duhovnikov v Evropi

Od 22. do 26. oktobra so imeli slovenski izseljenski duhovniki v Evropi skupaj z drugimi pastoralnimi delavci svoj jesenski pastoralni sestanek blizu Rottenburga v Nemčiji. Prva 2 dneva je bil z njimi nadškof šuštar, ki je imel 2 predavanji: Ali je Evropa še krščanska in Naše naloge v spremenjenih razmerah. Sestanek služi za pogled na preteklo delo in določitev smernic za naprej.

Dr. Anton Korošec, veliki sin malega naroda

(Nadaljev. iz prejšnje št. DŽ)

Ko smo v zelo skrčeni in nepopolni obliki opisali Koroščevo politično delo, ne moremo mimo nekaterih drugih njegovih prizadevanj.

Dr. Korošec in kultura

Korošču je bila slovenska kultura vrednota, ki jo mora politika varovati in gojiti bolj kot marsikaj drugega. To njegovo prepričanje se je kazalo tudi v dejanjih.

Že leta 1919. je kot podpredsednik vlade najprej dosegel, da je bila določena v parlamentu večja vsota za bodočo ljubljansko univerzo. Isto leto 30. junija pa je dosegel tudi že zakon o **ustanovitvi ljubljanske univerze** z vključeno teološko fakulteto, le medicinska ni bila popolna. Za to njegovo prizadevanje mu je ljubljanska univerza leta 1939. podelila častni doktorat.

Uspeh prizadevanj je tudi **Glasbena akademija**. Ta je bila od 1919. znana kot Prvi jugoslovanski konzervatorij (prej Glasbena matica), ki je bila leta 1926. podržavljena, ter tako prešla na breme države. Leta 1937. pa je bilo ustanovljeno Društvo Glasbena akademija, ki je poleg že omenjenega podržavljenja pridobila tudi samostojnost. Pri vsem

tem razvoju je bila v ozadju vodilna roka dr. Korošča.

Podobno se je iz prvotne 1929. leta ustanovljene privatne **Akademije znanosti in umetnosti** (prvi predsednik dr. Aleš Ušeničnik) po prizadevanjih dr. Korošča leta 1938 le-ta podržavila.

Mecen in dobrotnik

Koroščevo mecenstvo in zasebna dobrodelnost sta v splošnem neznanata, ker je o tem svojem delu vedno terjal molk.

Omenimo n.pr. njegovo ljubezen do slovenske knjige. Kar je slovenskega izšlo, je kupil, prebral ali vsaj pregledal. Salezijanske knjižnice je dal mnogokrat ponatiskovati in jih je pošiljal med Slovence, ki so službovali izven Slovenije, zlasti v Srbiji. — Nekoč je v Ljubljani obiskal Licejsko knjižnico. Po obisku je poslal primeren znesek z naročilom, naj se vse nevezane knjige, revije in časopisi dajo vezati. Knjižničar dr. Šlebinger je takrat od veselja jokal.

Iz svojih osebnih dohodkov je podpiral vrsto obnovitvenih del umetniških spomenikov. Bil je reden obiskovalec razstav in kupec umetnin, ki so vse šle v tkzv. Koroščevo galerijo v Škofove zavode v Št. Vid nad Ljubljano. Nikdar se ni pustil portretirati, v dobi najhujših političnih borb, zlasti ko je bil notranji minister, pa je z nasmehom prenesel tudi najgrše karikature.

Podpiral je tudi gledališče, opero, umetnike, škofijsko gimnazijo, prosvetna društva in ko so vpekljali radijske ure za izseljence, je bil on prvi govornik. Slovencem v Argentini je izposloval za poslanika svojega najboljšega prijatelja, dr. Izidorja Cankarja.

Nemajhne so bile Koroščeve podpore dijakom za stanovanje, hrano v menzah, posebno nadarjenim pa tudi za študij v inozemstvu. Vse iz lastnega žepa. Tudi ko je zavzemal najvažnejša mesta v državni upravi in njegovi do-

hodki niso bili majhni, je živel zelo skromno v enosobnem stanovanju v Beogradu in ni ničesar zapustil. Vse je razdal.

Odločen nasprotnik komunizma

Bil je državnik, ki je pravilno ocenil nevarnost komunizma. Proti njemu je organiziral ne samo ves državni aparat, ampak stopil v stike s predstavniki vseh veropovedi in raznih kulturnih in narodno-obrambnih društev in organizacij, ter jih pozival k študiju komunizma, njegovega dela in sistema, da bi se potem lažje borili proti tej zločinski ideologiji. Zato je bil komunistom najnevarnejši nasprotnik, saj jih je najboljšje poznal, najboljšje predvidel njihov zločinski „red“ in sistem. Da smo bili Slovenci tako temeljito pripravljene na komunistično revolucijo, je v veliki meri tudi Koroščeva zasluga.

Univerza, ki jo je on priboril Slovencem, je v dobi komunistične diktature dobila ime po komunističnem ideologu, učitelju in njenem „častnem doktorju“ Edvardu Kardelju; Josip Vidmar, predsednik IOOF, pa je predsedoval Slovenski akademiji znanosti in umetnosti. Pač ukazana narodova hvaležnost za nestorjene usluge. Nad Koroščevim grobom pa je v tem času bila tema, grob opuščen, pozabljen, oskrunjen.

Zadružnik

Področje, ki je poleg politike dr. Korošca zelo zanimalo, je bilo za-

družništvo, ki je pod dr. Janezom E. Krekom postalo steber gospodarske neodvisnosti malih kmetov. Po Krekovi smrti je bil dr. Korošec izvoljen za predsednika Zadružne zveze, v katero so bile vključene vse slovenske zadruge. To mesto je obdržal do svoje smrti. Kot priznan zadružnik je bil dr. Korošec tudi honorarni profesor za zadružništvo na kmetijski fakulteti v Beogradu.

Ob Koroščevi smrti so politične osebnosti in časnikarji obširno pisali in govorili o njegovem političnem delu. Splošna sodba je bila, da je z njim umrla ena najmarkantnejših osebnosti v državi,

politik, ki je tako v vladi kot v opoziciji stalno bedel nad koristmi in varnostjo države. To njegovo skrb so tedaj v Beogradu lepo označili z ugotovitvijo: Dokler je bil dr. Korošec živ, smo lahko mirno spali. Bil je politik, ki je v vsem svojem javnem delu zasledoval samo ta cilj, da bi bili v državi vsi zadovoljni in da bi bila v njej resnična enakopravnost, zakonitost, socialna pravičnost, poštenje in zadovoljstvo. Če bi ga vsi razumeli in podpirali, bi se verjetno zgodovina Jugoslavije ob začetku druge svetovne vojne in po njej drugače pisala.

Julij Savelli

IZ KRONIKE CERKVE V SLOVENIJI

Jegličev simpozij, ki naj bi z različnih vidikov osvetlil življenje in delo škofa Jegliča in je bil najprej v Sloveniku v Rimu od 17. do 22. septembra, so ponovili v Ljubljani od 5. do 7. novembra.

Teološki tečaj za študente in izobražence, ki je hkrati potekal v Ljubljani in Mariboru od 12. do 23. novembra, je imel skupen naslov „Za nov družbeni red“

Na duhovnih dnevih za izobražence, ki jih je organiziral Medškofijski odbor za izobražence, je na Mirenskem Gradu imel več predavanj dr. Taras Kermauner o liberalizmu na Slovenskem.

Skladatelj Primož Ramovž je svojo III. simfonijo posvetil pobitim domobrancem. Sam je bil član domobranske godbe. Simfonija se mu je porajala od trenutka, ko je zvedel za usodo soborcev, končal jo je 1948, posvetilo pa napisal šele letos 8. julija, ko je bil simboličen pogreb v Kočevskem Rogu. „Pod vtisom strašnega pokola slovenskih domobrancev v Kočevskem Rogu sem želel tem žrtvam postaviti spomenik. To je moja III. simfonija. Vsebinsko je pravzaprav diptih, saj se zato tudi prvi trije stavki izvajajo neprekinjeno. Vsebina posameznih stavkov pa je: Obsodba na smrt (1), Veliki pokol (2), Žalna glasba (3), Povelicanje pomorjenih (4). Simfonija je posvečena vsem tem nedolžnim žrtvam. R.I.P. Ljubljana, 8. julija 1990.

Pogovor z gospo Vero Remec-Debeljak

Prosim vas, da bi nam povedali nekaj o vaši mladosti in vaši družini. Kot hčerka gimnazijskega profesorja in ravnatelja ter politika Bogumila Remca ste imeli nekoliko drugačno otroštvo v družinskem življenju kot, recimo, večina kmečkih ali delavskih otrok. Kaj so vam starši predvsem želeli nuditi pri vzgojnem prizadevanju?

Da morem prav odgovoriti na vaše vprašanje, moram podati tudi kratek življenjepis svojega očeta Bogumila Remca, poglavarja naše družine.

Že kot akademik na Dunaju se je

včlanil v slovensko katoliško društvo „Danica“, iz katere je izšlo več poznejših javnih delavcev, tako na pr. škof Gnidovec, dr. Srebrnič, profesorja Koritnik in Rataj, dr. Hubad in drugi.

Izrazito slovensko usmerjen je doživljal še za Avstrije zapostavljanje in preganjanje v službi. Ko se je katoliški tabor razdelil v stare in mlade (prvi so bili zagovorniki osamosvojitve Slovenije pod habsburškim žezlom, drugi za popoln odcep od Avstrije), se je oče odločil za „mladine“ in si tako nakopal preganjanje tudi s strani starinov. V Jugoslaviji se je preganjanje nadaljevalo, ker je bil vedno odločen Slovenec, katoličan in eden vodilnih — klerikalcev ter velik nasprotnik liberalcev, ker je v njih videl pot k dekadenci slovenskega naroda.

Zanimivo je, da so liberalci in klerikalci (v politični emigraciji) našli po protikomunistični usmerjenosti skupen kontakt in postali med seboj dobri prijatelji.

Za Živkovičevega režima (ob času internacije dr. Korošca in dr. Natlačena) je bil kot gimnazijski ravnatelj protipravno premečen za 4 leta v Srbijo, od kjer se je vrnil šele dobro pred vojsko. Ob stalni življenjski nevarnosti med komunistično revolucijo je preživel državljansko vojsko do begunstva, ko se je do svo-

jega odhoda v Argentino moral v tu-
jini skrivati kot „sivi“.

Tako je v naši družini stalno vla-
dalo vzdušje preganjanja in krivic,
kar je tudi nam otrokom za vse živ-
ljenje vtisnilo svoj pečat, pa tudi vz-
budilo odpor proti vsakemu nasilju
(človečanske pravice!).

Kot vzgojitelj (morda posledica
njegovega poklica — matematika) je
bil precej strog, a pustil nam je ve-
liko svobode in s tem utrjeval v nas
čut odgovornosti. Dovolil nam je
vstop v vse naše katoliške ustanove:
v Marijino kongregacijo (vodja Sil-
vin Sardenko), orlovstvo, dijaška
društva, v prepričanju, da bomo v teh
dobili pravilno dopolnilo k domači
vzgoji. Ni nas navajal v kakšno po-
sebno kazanje pobožnosti, a vzgajal
nas je v brezkompromisni zvestobi
veri in Cerkvi. Pri nas ni bilo nikdar
slišati kakšne kritike duhovnikov.

Mama je bila „srce domače hiše“.
Ker je bil oče po svoji službi in jav-
nem delu ter preganjanju veliko zdo-
ma, se je naše žipljenje osredotočilo
bolj okrog nje. Poleg domačega dela
se je tudi ona udeleževala v orga-
nizaciji, tako v Krščanski ženski zve-
zi, pomagala pri Elizabetini konfe-
renci, pomagala veliko revežem. Po-
svetila se je tudi pisanju kuharskih
knjig (domači smo bili „poskusni zaj-
čki“) med temi je bila avtorica 3 iz-
dajam Mohorjeve kuhariče. Že za ča-
sa komunistične oblasti je izšla pri-
celjski Mohorjevi družbi nova kuhar-
ska knjiga z navedbo 3 tujih avtoric,
vsaj polovico knjige pa je dobesedno
prepisanih iz maminih receptov. Ta-
ko oče kot mama sta bila zelo altru-

istična in nista nikdar razločevala
med socialno višje ali pa nižje sto-
ječimi, kar sta privzgojila tudi otro-
kom, čeprav bi nas stalen stik s po-
membnimi osebnostmi mogel v to za-
peljati.

Ljubljana, čeprav važno medna-
rodno križišče, je bila za moje mla-
dosti še „dolga vas“, saj smo se sko-
raj vsi prebivalci med seboj poznali,
naša družina še celo po očetovem jav-
nem delovanju, po kongregaciji, po
šoli, organizacijah, po službi, sosed-
stvu, trgovini (ki sva jo s sestro Vla-
do imeli na Poljanah), ujcu...

Pogostni obiskovalci naše družine
so bili poleg raznih duhovnikov in ne-
posrednih sosedov jezuitov, s kate-
rimi smo po vstopu mojega brata
v ta red, imeli še tesnejše stike, tudi
razne vodilne osebnosti, kot dr. Ko-
rošec, dr. Natlaččen, dr. Miha Krek,
dr. Lenček in drugi. Ob evharističnem
kongresu smo imeli na stanovanju
celó škofa (ne spominjam se, ali je
bil sarajevski ali mostarski). Spomi-
njam se obiska škofa dr. Gnidovca,
ko je prišel k očetu za neko posre-
dovanje.

Med najboljše prijatelje v moji
prvi mladosti mi je živ spomin na
dr. J. Ev. Kreka. Mama je bila oseb-
na prijateljica njegove sestre Cilke,
prav tako oče Krekov prijatelj in so-
delavec, in smo Krekove skoraj dnev-
no obiskovali. Pozneje smo občevali
največ z družino dr. Natlačena ter
z družino ministra Sušnika (Renatin
oče!). Ob uboju očeta so Natlačenovci
najprej nas obvestili.

Še v moji predšolski dobi smo ho-
dili na počitnice v Soro, kjer je bil

župnik F. S. Finžgar, tedaj dober prijatelj mojega očeta. Ker smo menjili z vrtom na Lichtenthurnov in Marijaniški zavod, smo imeli zelo dobre odnose tudi s temi redovnicami.

Kot sem že omenila, smo imeli še mnogo drugih prijateljev in znancev iz najvišjih slovenskih kakor tudi iz preprostih slojev, ob katerih se je brusil naš značaj. Žal je marsikateri teh, tudi najboljši, ob času revolucije nasedel propagandi OF in se udinjal komunizmu.

Omeniti moram še to, da smo našo mladost preživljali v času največjih svetovnih prevratov. Okusili smo I. svetovno vojno v vsej njeni grozoti, z bombnimi napadi, izgubo sorodnikov in znancev na bojnih poljih, splošno pomanjkanje in omejevanje. Leto pred vojno smo izgubili očeta slovenskega naroda dr. J. Ev. Kreka, doživeli smo razpad Avstrije, sodelovali pri radostnih manifestacijah ob proglasitvi Države SHS, globoko smo občutili razočaranje, ko je ime „Slovence“ izginilo iz naslova skupne države in je bila proglašena namesto tega „Jugoslavija“.

Kljub vsemu smo imeli lepo mladost, kar so nam predvsem omogočile naše organizacije.

Ali je bil vaš ujec dr. Jože Debevec, duhovnik in prevajalec Dantejeve Božanske komedije, povezan z vašo družino? Česa se posebej spominjate?

Ujec, dr. Jože Debevec, je bil ud naše družine. Iz njegove neizčrpane zakladnice duhovnega in svetskega znanja smo črpali vsi člani družine.

Poučni so nam bili pogovori, ki sta jih pri skupnem kosilu izmenjavala oče in ujec. Ti pogovori so obsegali bogat register vseh tedanjih dogajanj, v verskem, družabnem in političnem življenju in se jim je pozneje pridružil tudi novi družinski član Tine Debeljak. Ob teh pogovorih smo otroci in pozneje kot odrasli črpali vse potrebno za spoznavanje problemov, s katerimi se je moral naš narod boriti.

Dr. Debevec je imel zelo lepo knjižnico, ki jo je 7 let po njegovi smrti (umrl je l. 1938) zaplenila OZNA skupno z našo ostalo imovino. Mislim, da smo svojo ljubezen do knjige podedovali otroci prav po njem, saj smo imeli vsak svojo knjižnico, tako da je bilo v hiši večkrat nekaj izvodov iste knjige. Najrajši je imel mojo sestro Baro, a tudi mali Tinček se je smel igrati v njegovi sobi. Naučil ga je, da ga kliče „tic buk“ (bukve).

Njegovo življenjsko delo je bil prvi prevod Dantejeve Božanske komedije v slovenski jezik. Na smrtni postelji je svoje delo prepustil mojemu možu, da ga izpopolni s svojimi prijemi, in pravitako uredništvo Doma in sveta.

Njegovi največji prijatelji so bili: oba Ušeničnika, dr. Perne in dr. Steska. Z Janezom Kalanom sta obiskala Italijo in Rim ter poskusila tam močno italijansko vino. A mu je Kalan naročil, da tega ne sme doma povedati, ker je bil on doma največji propagator abstinenčnega gibanja („Wasser Kalan“). Ujec je bil zelo občutljiv in ga je silno bolelo, če ga je

na cesti neotesanec ozmerjal s „farjem“...

Kot uslužbenka pri Novi založbi ste najbrž spoznali vrsto slovenskih književnikov. Katerih se spominjate in kako bi jih v človeškem pogledu kratko označili?

V Novi založbi sem bila dodeljena knjižnemu oddelku in tako imela precejšen stik z različnimi književniki, zlasti univerzitetnimi profesorji, ki so prihajali z naročili na razne inozemske knjige. Spoznala sem skoraj vse glavne osebnosti slovenske univerze (v kolikor jih nisem poznala že od doma). Najbolj mi je v spominu stalen obisk „trojice“: Josip Vidmar, dr. Mesesnel in slikar Matej Sternen, ki so radi prihajali v knjigarno, da si ogledajo nove knjige. Dr. Bratku Kreftu sem povedala, da je njegova knjiga „Človek mrtvaških lobanj“ zaplenjena po policiji.

Radi so zahajali semkaj tudi drugi kulturniki, literati, slikarji, kiparji, igralci, seveda tudi — Tine De-

beljak. Imela sem vtis, da smatrajo vsi ti obiskovalci Novo založbo kot nekak svoj kulturni dom.

Predsednik Nove založbe je bil F. S. Finžgar. Priznati moram, da je bil do uslužbencev zelo socialno čuteč, ker smo imeli lepe plače. Po svojem romanu Pod svobodnim soncem, ki ga je mladina naravnost požirala, je postal za nas skoraj „idol“, zato me je tembolj razočaral, ko se je ob revoluciji odločil za OF in je po svoji voditeljski privlačnosti potegnil toliko dobrih ljudi.

Zanimivo doživetje je bilo zame, ko sem v pripravi za prve Zbrane spise Ivana Cankarja, ki jih je Nova založba izdala v Plečnikovi opremi, morala pretipkati iz Slovenskega naroda vse njegove črtice.

V službi sem prišla v neposreden stik s komunisti, ko sem morala na sodnji pričati proti znanemu komunistu Jakobu Žorgi, ker je hotel preko Nove založbe utihotapiti v državo prepovedane komunistične časopise.

Stik z vodilnimi kulturniki je močno razširil moje kulturno obzorje in dopolnil to, kar sem že od doma in organizacij prejela. Vse to mi je še posebno služilo, da sem mogla slediti kulturnemu delu mojega moža.

Skoraj vsi ti obiskovalci so bili liberalnega „prosvetljenega“ nazora, ki so pozneje večinoma prešli v komunistične vrste.

Več let ste bili načelnica Slovenske orliške zveze. Kakšen spomin vam ostaja na to organizacijo, ki je v življenju slovenske katoliške mladine odigrala tako važno vlogo v

športnem, prosvetnem in duhovnem pogledu?

Najlepši spomini na mladost so moja leta v Orliški organizaciji, v kateri sem bila včlanjena od svojega 12. leta do razpusta leta 1929. Tu sem se srečala z najidealnejšimi dekleti, dobila najboljše prijateljice. Med nami ni bilo socialnih razlik, ne po izobrazbi ne po stanu: učiteljica, dijakinja, akademičarka ali pa preprosto kmečko dekle, vse smo si bile — sestre.

Orlice smo se shajale v krajevnih krožkih k prosvetnim sestankom in telovadbi, se udeleževale rednih srenjskih in zveznih tečajev, tekmovalale med seboj, pa tudi na mednarodnih tekmah, sodelovale na skupnih orlovskih nastopih, pri mednarodnih „zletih“. Vse članice so bile silno požrtvovalne, zlasti kmečka dekleta, ki so na pr. po celodnevem utrudljivem delu na polju pozabile na počitek in ga raje žrtvovalale organizaciji.

Njihova žrtev je bila obilo poplačana: ob tej vzgoji so se povzpele do precejšnje izobrazbe, ki jim je prenekaterikrat omogočila dobro službo, pri domačem delu pa večjo razgledanost v gospodarstvu in gospodinjstvu. Pri orlicah so se dekleta vzgajale v dobre bodoče matere, ki so znale vzgojiti pozneje svoje sinove, da so bili pripravljeni za svoje ideje žrtvovati tudi življenje!

Tu v Argentini imamo za našo mladino Slovensko dekliško organizacijo in Slovensko fantovsko zvezo. Kaj bi iz vaših izkušenj priporočili voditeljem in članom teh organizacij?

Kaj naj priporočim naši tukajšnji mladini? V organizaciji gojite med seboj iskreno, nesebično prijateljstvo in kar največjo pripravljenost za delo, ki naj se kaže v redni udeležbi na vseh sestankih in pripravah za nastope, predvsem pa bodite pripravljeni sprejeti odgovorna mesta odbornikov ter jih vestno opravljati. Le z osebno žrtvijo boste vzljubili svojo organizacijo. V vsem vašem delu pa naj vam bosta naša slovenska govornica in naša lepa slovenska pesem živa vez z domovino vaših prednikov.

Poročeni ste bili z dr. Tinetom Debeljakom, našim vrhunskim kulturnikom. Ob njem ste bili najbrž v stiku z večino slovenskih katoliških in drugih kulturnikov. S katerimi ste imeli tesnejše in prijateljske stike?

Tine se je s svojimi sodelavci shajal večinoma v svojem uradu v Jugoslovanski tiskarni ali pa v večernih urah v kakšnem lokalu v mestu, manjkrat doma. Zaradi majhnih otrok se jaz nisem mogla udeleževati kakšnih družabnih sestankov, ki jih pravzaprav ni bilo, sem pa dobro poznala Tinetove sodelavce, zlasti starejše, kot Jalna, Velikonjo, Lavrenčiča. Sva pa pogosto govorila o njihovih delih in prispevkih.

Zanimivo je, da je že v Ljubljani kot tu v Argentini najrajši delal sredi trušča, ki so ga povzročali otroci ali pa tudi starejši. V Ljubljani je imel lepo opremljeno knjižnico z velikanskim pisalnikom, a se je raje naselil v dnevni prostor k skupni mizi. V Argentini pa mi je večkrat zasedel kuhinjsko mizo. Po kakšnih

nesporazumih, na pr. pri SKA, je bil včasih zelo potr in ga je bilo treba bodriti, zlasti kadar so njegovo delo podcenjevali ali omalovaževali, čeprav je bil osebno zelo skromen in zelo kritičen v ocenjevanju svojih del. Nasprotno pa je bil zelo odločen in prepričan v svojih kritikah in ocenah drugih kulturnikov.

Večkrat me vprašujejo, kako sem se počutila ob strani tako intenzivnega kulturnega delavca. Naj odgovorim z besedami iz knjige Zore Tavčar Rebulove „Poklical si me po imenu“, ko je na podobno vprašanje Župančičevi ženi dobila odgovor „...Nnn, nnn, čudovitega pa pri tem ni nič, veš! Zanimivo — to že mogoče! Pa težko tudi. Čudovito pa ne...“

Kaj ste kot mati treh otrok želeli doseči pri vzgoji?

Kot verna mati sem svojim otrokom pač vedno želela trdnost v veri in zvestobo našim načelom, ki smo jih podedovali po naših starših. Pod komunistično knuto je bila ta naloga

zelo težka. Saj sem morala stalno podirati nove nauke, ki so jih prejemali v šoli, s čemer bi lahko v otrocih dosegla ravno nasprotno. Lahko pa zatrdim, da se mi je kolikor toliko posrečilo obdržati jih na naši začrtani poti, in upam, da bodo taki tudi ostali, saj so vsi že v zrelih letih in so si nekateri že ustanovili svoje lastne družine. Morda imajo v nekaterih stvareh nekoliko drugačne poglede na polpretekla dogajanja, ker so bili takrat premladi, da bi vse tako razumeli kot naša generacija, so pa še vedno vsi predani našim idealom.

(Konec prihodnjič)

Pogovarjal se je **Jože Škerbec**

OJ, KO NE BI BILO NOBENIH CEST

Po teh kočah
so zagledali luč sveta,
po teh gmajnah
so prepevali prve pesmi
in igrali prve igre
življenja,
po teh njivah
so doraščali
v naše upanje,
na tej zemlji
so preizkusili svoje moči,
po tej cesti,
po tej cesti so odšli.

Imeli so mlada srca,
imeli so bistre oči,
imeli so zdrave noge.

Oj, ko ne bi bilo nobenih cest.

Tone Kuntner

Spomini na težke dni

Uvodna beseda

Spomine na Teharje in pobeg iz taborišča sem napisal v Briksnu meseca oktobra 1946. Hotel sem ohraniti spomin na tiste težke tedne in mesece, kot sem jih 20-letni fant po dobrem letu svobode poživiljal.

Pred odhodom na študij v Rim, konec oktobra 1946, sem Spomine izročil v hranjenje spiritualu dr. Janezu Kraljiču. Ta jih je vzel s seboj v Severno Ameriko. Po njegovi smrti so se izgubili, kljub iskanju in povpraševanju jih ni bilo nikjer.

Letos poleti pa me je v Ljubljani čakala novica, da je bil rokopis Spominov „odkrit“ v Kaliforniji.

Prošnji, da bi Spomine objavil — odkrito povem — sem nerad ustregel: so zelo zasebni in od vsega začetka niso bili namenjeni javnosti. Oba pomisleka je premagala misel, da so Spomini pričevanje enega redkih, ki je ušel smrti in mu je bilo življenje dvakrat podarjeno — morda tudi zato, da pove, kako je bilo...

Ne zavedam se, da bi hote napisal kaj neresničnega. Iz izkušnje pa vem, da pomote spremljajo vsako spominjanje. To naj bo opravičilo morebitnih netočnosti.

Po 45 letih imam priložnost, da se javno in iz srca zahvalim vsem, ki so mi na begu pomagali in rešili življenje. Nekateri so že umrli,

drugi še žive. Posebej se zahvaljujem sestram usmiljenkam in gospodom lazaristom, ki so me v Ljubljani skrivali. Z globoko hvaležnostjo se spominjam svojih domačih, zlasti pokojne mame. Leta 1949 je bila obsojena na dve leti in dva meseca zapora, ker je „organizirala pobeg svojega sina Janeza, ki je bil zaradi zločinov zaprt v Teharjih“. (Obtožnica javnega tožilstva za gl. mesto Ljubljana, opr. št. 136/48, z dne 22. 4. 1949.) Naj Bog njej in vsem bogato poplača trpljenje in neustraheno življenjsko pomoč!

Spomine posvečam teharskim sojetnikom, trpinom in mučencem. Njihova žrtev naj spravi nas Slovence, da bi v spoznanju in priznanju resnice ter v medsebojnem odpuščanju čimprej zaživel svojo osebno svobodnost in narodovo samostojnost.

München, 21. septembra 1990

Janez Zdešar

Spomini so izšli oktobra 1990 v knjižici v zbirki Prelomni časi pri Družini v Ljubljani. V DŽ jih ponatiskujemo z avtorjevim dovoljenjem.

I. del

TEHARJE

**ZADNI DNEVI V VETRINJAH
MAJ 1945**

Naše vojaško taborišče v Vetrinjah je bilo že kar lepo urejeno.

Marjan Tršar, Teharje 1945.

Šotori so stali v vrsti. Štab našega II. polka pod poveljstvom Vuleta Rupnika je imel en sam velik šotor. V njem je bila tudi ambulanta. Okoli tega šotora pa so se vrstili tovornjaki, ki smo jih domobranci Nemcem zaplenili med begom.

Morala med vojaki je bila kar dobra. Sem in tja je bilo slišati kaj godrnjanja, toda vse je prevevalo prepričanje, da nam bodo Angleži čez štirinajst dni vrnili orožje. Potem da bo vse dobro. Osvajat bomo šli domovino. Komaj smo čakali transporta, da bomo odšli v Italijo, kot so na splošno govorili. Tam da nas bodo An-

Avtor piše o avtomobilih, dejansko je šlo za tovornjake.

gleži preoblekli, reorganizirali in oborožili. Kar vriskalo mi je srce ob tej misli.

Od 27. maja naprej so Angleži transportirali nas domobrance. Šlo je kar po vrsti: najprej tehnični odsek SNV (Slov. narodne vojske — kot smo se sedaj imenovali prejšnji domobranci), nato ambulanta, gorenjski IV. polk pod poveljstvom polkovnika Mehleta, III. polk pod poveljstvom polkovnika (?), dne 30. maja opoldne pa je prišla vrsta na II. Rupnikov polk. Že dan ali dva prej sem mimogrede slišal, da vozijo Angleži domobrance v Titovino. Skoraj razjezil sem se nad fantom, ki je to pravil. Zame, prepričanega anglofila, je bilo to nekaj nemogočega. Fantom sem rekel, naj na take vesti prav nič ne dajo. Ne vem sicer, kam gremo, toda v Jugoslavijo prav gotovo ne. Domobranci so se pomirili.

Naložili smo se na avtomobile. Vule je z ženo sedel v svoj avtomobil, ki ga je vozil domobranec, in se uvrstij v sredino avtomobilske kolone. Z vojaki je šlo tudi precej sorodnikov civilistov. Na avtomobile se je naložil najprej I. bataljon (bivši Rupnikov bataljon z bivšo 4. četo, 17, 47, 48 in 2. težko četo) in nekaj vojakov II. bataljona stotnika Šuštaršiča. Tomicev III. bataljon pa so Angleži transportirali šele popoldne, baje skozi Področje.

S sestro sva se domenila, da je boljše, če še ostane v Vetrinjah. Vojaki smo vojaki, civilist pa ci-

vilist! V Italiji se bova kmalu sešla. Kakšna sreča, da je pri tem ostalo!

Voznja do Pliberka

Še nekaj pozdravov in avtomobili so oddrdrali. Že prej sem naredil načrt, po katerih cestah nas bodo vozili v Italijo. Zato se mi je čudno zdelo, ko smo prišli na glavno cesto, da so avtomobili zavili proti Celovcu in ne proti jugu, proti Italiji. Pa sem se kmalu pomiril, češ, se bomo že v Celovcu preusmerili. Toda to se ni zgodilo. Angleži so nas peljali proti vzhodu. Domobranci v našem avtomobilu na to niso dosti pazili. Bilo jim je vseeno. Bili so veseli in peli vojaške domobranske pesmi. V meni in poročniku Jožetu Kranjcu, vodniku prvega voda II. čete (I. bat. II. polka) pa so se zastavljala vprašanja: Kam nas vozijo? Nas peljejo morda na delo? Ali k Rusom? Misel, da nas bi vrnili partizanom, se mi je zdelala nora. Vsak zase sva gruntala in zaskrbljeno premišljevala. Vse to sva si zaupala šele pozneje, tik pred izročitvijo.

Avtomobili so drveli naprej mimo Velikovca in Sinče vasi proti Pliberku. Med vožnjo smo se nekajkrat ustavili, pa kmalu zopet odbrzeli naprej. Peljali smo se skozi mesto Pliberk in še kilometer dva naprej. Pri nekem naselju pa so se avtomobili ustavili. Čakali smo približno deset minut, nato pa je prišlo povelje — od kod, ne

vem — naj vsi izstopimo. Nagnetli smo se okrog avtomobilov in čakali v mučnem in tesnem pričakovanju, kaj bo. Sam sem že prej skočil z avtomobila in vprašal v sosednji hiši, če so že pred nami bili kdaj transporti vojaštva in kam so jih vozili. Odgovorili so, da že in da so jih vozili v Titovino (v Maribor). Nisem mogel verjeti. Ta vest me ni elektrizirala in povzročila reakcijo (sklep, da bi jo popihal), temveč sem postal popolnoma brezvoljen. Odšel sem nazaj k avtomobilom. Vprašal sem še angleškega šoferja, ki mi je med potjo dvakrat na vprašanje, kam gremo, odgovoril, da ne ve. Rekel je v italijanščini: Ritornare a casa. Tito buono. (Vrniti se domov. Tito dober.) To je bilo dovolj. Torej se je vendar uresničila temna slutnja in pretajena vest prejšnjih dni: domobranci izročajo partizanom.

V nervozni naglici in obenem v apatičnosti sem se s poročnikoma bratoma Žužkoma domenil, da jo bomo vsi trije takoj popihali. Čez dva dni se bomo dobili v Borovljah zjutraj ob 7. uri pri cerkvi. Toda to je bil sklep, za katerega sem že vnaprej vedel, da ga še poskušal ne bom izvesti ne jaz ne onadva. In tako je res tudi bilo!

Med tem sem zaslišal ženski krik. Rupnikova žena (Zina Urbančičeva) se je vrgla iz malega taksija in si hotela porezati žile. Komaj so jo okoli stoječi oficirji zadržali. Vpila je, da je že naprej vedela, da bodo domobranci izro-

čili partizanom in da tega zdaj ne more prenesti. Očitala je možu Vuletu, da njej ni hotel verjeti, lažnim Angležem pa da vse verjame. Vule pa je neodločeno in zaskrbljeno gledal okoli in nekaj premišljeval. Od časa do časa je povedal kako pomirjevalno besedo in nič več. Šele na ženino prigovarjanje je prosil angleškega šoferja, če bi poklical poveljnika avtomobilske kolone. Po več kot četrturnem čakanju in ponovnem odbitju prošnje je končno le prišel. Vule ga je prosil za vojake in zase, naj pove, kam nas mislijo peljati. Za odgovor angleškega poveljnika ne vem. — Žena pa se je vrgla pred njim na kolena in ga rotila in prosila, naj nas nikar ne izroče partizanom. Toda angleški vojaki so jo surovo odbili in odstranili izpred oficirja. Do-

mobranci so med tem apatično gledali okoli, govorili malo in bili zaprti sami vase. Preveč trpljenja, prehuda razočaranja zadnjih dveh tednov so jih onespobila za aktivno reakcijo: namesto, da bi mislili na beg in uhajali, so kakor v opravičilo drug drugemu govorili: Kar bo, pa bo, dali roke v žep in molče čakali.

Prišli so angleški vojaki z orožjem. Od kod so se vzeli, ne vem. Ukazali so, da se moramo odstraniti od avtomobilov in se z vso prtljago zbrati na travniku poleg ceste, malo naprej od kraja, kjer je stala avtomobilska kolona. Počasi smo se tam zbirali. Nato pa so nas Angleži obkolili, z ene strani pa mož pri možu prišli do nas. V vrstah smo morali stopiti nekaj korakov naprej. Angleži so najprej pretipali obleko, nato pa pregledali opremo: prtljago, nahrbtnike, torbice. Domobranci so med tem uničevali legitimacije in metali z ramen epolete. Tudi Vule je svoje polkovniške vrgel proč. Pobral sem jih in vtaknil za spomin, kot sem menil, v levi prsni žep.

Angleži so skoraj že vse pregledali. Ostalo nas je le še malo: Rupnik z ženo, poročnika Žužka, Jože Kranjc iz Dobca in brat Janez, nadporočnik Janez Kralj, kurat Tone Polda, poročnik Riko Urh, poročnik Stane Tomažič, poročnik Andrej Mehle, oficir iz sosednjega odseka z ženo, jaz in še nekaj nepoznanih. Sklenili smo, da se ne premaknemo z mesta, pa

četudi nas Angleži postrelijo. Nadporočnik Janez Kralj je iz žepa dvignil križ za smrtno uro, ga vsem pokazal in rekel: „Za tega smo se borili in za tega se tudi ne sramujem umreti. Vse vojaško življenje sem ga imel pri sebi.“ Oficir iz pravnega odseka se ni mogel ločiti od svoje žene. Gledala sta se, se poljubovala in zopet gledala in jokala. Rupnik je z ženo sedel na kovčkih in topo strmел predse. Oba Žužka in jaz smo hoteli imeti tarok karte, da bi zagrli, da se ne bi zdelo vse tako mrtvaško žalostno.

Končno so Angleži obkolili tudi našo skupino. Hoteli so nas prisiliti, da bi vstali, pa se jim namera ni posrečila. Grozili so nam z orožjem, vendar ni vse to prav nič pomagalo. Med pregovarjanjem in prerekanjem smo se štirje — oba Žužka, poročnik Mehle in jaz — pripravljali na beg. Nekajkrat smo že čisto resno mislili planiti in se prebiti skozi obroč vojakov, pa sem namero preprečil jaz, ko sem v zadnjem trenutku rekel, da se tako tveganje ne „splaća“. Ivan Žužek je jezen zavpil: „Prokleta, kaj mi jemlješ voljo do bega!“ Ne vem, kdo je imel bolj prav, on ali jaz, vem le to, da sva sedaj živa oba. Če bi takrat bežali, ne vem, če bi bila.

Pregovarjanje ni prav nič pomagalo: trdno smo ležali na tleh in se nismo premaknili. Zato so se pripeljali Angleži s tovornim avtomobilom in ga zapeljali na travnik prav do nas. Z naperje-

nimi brzostrelkami v rokah so nam odločno ukazali, naj zlezemo nanj. Nič ni pomagalo. Začeli smo vstopati. Vule je prosil angleškega poveljnika, naj ga nikar ne preda partizanom. Povedal mu je, da je sin Leona Rupnika, kateremu so Angleži obljubili, da ga ne bodo izročili. (To je Vule baje zvedel iz pisma, ki mu ga je že prej poslal oče iz Millstatha.) Zato zelo verjetno to velja tudi zanj. Poveljnik se je dal preprostiti, poklical je taksi in vsi trije so se odpeljali nazaj v Pliberk. Vule je bil rešen. Ko je odhajal in se poslavljajal od nas, ki smo bili na tovornem avtomobilu, je obljubil, da bo naredil vse, kar bo v njegovi moči, da nas ne izroče. Pa ni nič pomagalo. (Lani oktobra mi je Vule v Spitalu pravil, da je bil v Pliberku zaprt dva dni. Tedaj je obenem s poveljem iz Celovca, da ne smejo nikogar več ne vojaka ne civilista poslati nazaj, bil tudi on rešen.)

Nekaj pred tem je zadnja skupina domobrancev odšla peš po cesti približno 500 metrov do Pliberškega kolodvora. Ko so Angleži nekaj sto domobrancev pregledali, so jih sproti pod stražo privedli na kolodvor. Ko je bila na travniku še precejšnja množica fantov, jim je kurat Jaka Mavec podelil splošno odvezo. Vsi smo pokleknili in zmolili kesanje. Fantje so pomirjeni v skupinah brez besede odhajali. Nekaj Angležev se je obredu splošne odveze posmehovalo.

Janez Zdešar
(Bo še)

Za mladino za mladino

Predsednica Slovenske dekliške organizacije prof. Alenka Magister na slovenskih dnevih

V Slovenskem domu
v Carapachayu
26. avgusta 1990

Domačnost in prisrčnost v tem domu me spodbujata, da se lažje odprem in vam govorim.

Prijetna dvorana, sobe, igrišče za odbojko, bar, prostor za balinanje, dvorišče... Danes je vse to polno življenja, dinamično, veselo. Že od zjutraj polno pričakovanja. Praznujemo vaš in nas vseh dan.

Ob koncu noči se nas bo veliko vrnilo z zadovoljstvom in radostjo domov.

Za ta danes je veliko oseb delalo zame — za vsakega izmed nas. Pripravili so celodnevni program in ga izvedli. Pa če njih ne bi bilo?

Lahko brezбриžno skomignem z

rameni in si prav tako odgovorim: imel bi prosto nedeljo, nedeljo zase: šel bi igrat tenis ali pa veslat, v kino... ali pa preprosto bil bi doma.

Ah, vedno ista skušnjava: živeti sam zase, uživati sam...

Je to cilj mojega življenja? Sem srečen, ko uživam sam, ko rastem in se izpopolnujem sam? Ne čutim potrebe, da delim svoje z drugimi?

Delim: to se pravi, da dajem in ker dajem, bom sprejemal. A vedno moram biti pozoren na to, da prvo skušam dajati, **ne** sprejemati, to bo itak prišlo **sámo**.

In kaj naj jaz dam? Svoj nasme, prijaznost, pozornost. Ja, a to ni še vse. To je lahko začetek in stalni pripomoček pri delu za drugega. Darujem naj tudi svojo prisotnost, svoj prosti ali ne tako

prosti čas, svoje sposobnosti, svojo vztrajnost, navdušenje, pozitivnost, voljo in jih dam na razpolago drugim. V tem obstaja ljubezen do bližnjega. Ne samo, ko mu dam to, kar me nič ne stane ali kar mi je všeč, ampak tudi to, kar zahteva dostikrat žrtve in samozatajevanja, pozabljanja samega sebe:

Ko bom sposoben tega, bom svoboden, ker bom živel z drugimi in za druge. Svoboden in srečen, ker bom ob veselju in sreči drugih sam najbolj užival.

Naši organizaciji nam odpirata vedno znova vrata v ta svet. Odločiti in začeti ali pa nadaljevati je treba. Naj tega ne pričakujem le od drdгих, pričnem naj sam!

V Našem domu v San Justu

9. septembra 1990

Organizaciji, ki združujeta vse nas, dekleta in fante, nudita vsakič znova možnosti, da delamo za druge in zase.

Veliko odvisi od naše volje, požrtvovalnosti in ustvarjalnosti, vse to pa povito s trakom ljubezni.

Ustvarjalnost-kreativnost. Imam občutek, da ko hočemo biti ustvarjalni, nehote pademo v posnemanje tistega, kar je trenutku moderno ali na tapeti v svetu. Ob tem pozabljamo na svojo preteklost in izvirnost. Kljub drugi domovini in tudi različni od domovine naših staršev je naš izvor slovenski.

Zakaj naj bi nam potem bilo bolj všeč tuje? Zakaj naj bi to

bolj cenili? Ali ne morda, ker premalo in površno poznamo svoje? Ko bi se poglobljali v svoje, bi vedno znova odkrivali nova področja in jih tudi lahko prikrojili dobi in kraju, v katerih živimo. Manjka nam ustvarjalnosti, ki bi znala spojiti sodobnost z duhovnimi-krščanskimi nazori, vrednotami, ki jih vsebuje izročilo naroda, iz katerega izhajamo.

K ustvarjalnosti nam bo pomagalo poznanje zgodovine in zanimanje za današnje dogodke na vseh različnih področjih, da bomo iz teh temeljev gradili in ustvarjali naprej. Temelji naj bi v našem primeru bili: krščanstvo in slovenstvo; gradivo: na novo pridobljene lastnosti iz življenja v tukajšnji domovini. Stavba? Odvisi od naše ustvarjalnosti. Bomo znali ohraniti pristen, domač slog? Kakor so naši starši gradili domove, kot je ta, v katerem danes praznujemo mladinski dan, in so imeli v mislih in v namenih bodoče rodove, ne pozabimo tudi mi, da že stoje za nami vrste, ki bodo nadaljevale tam, kjer bomo mi pustili, samo če bomo v njih vzbudili ljubezen in zavednost.

Tudi današnji mladinski dan naj bo del te naše ustvarjalnosti, s katero bomo gradili našo Slovenijo v svetu!

V Slovenskem domu

v Berazateguiju

4. novembra 1990

Nekaj fantov in deklet iz Slovenije, Trsta in Koroške je pred

nekaj letj začutilo potrebo po medsebojnem povezovanju, zato so se zmenili in vsako leto pripravijo srečanje v Sloveniji, na Tržaškem ali na Koroškem. Na teh srečanjih obravnavajo verska in narodnostna vprašanja. Skupina se iz leta v leto večja. Pred tremi leti sem imela priložnost biti na tem srečanju na Koroškem. Srečanja so postala vseslovenska.

Letos je bilo 6. srečanje na Koroškem v kraju Rebrce, kjer je bilo kar sedem mladih Slovencev iz Argentine: Zalka Arnšek, Luka Debevec, Andrej Kremžar, Nevenka in Tomaž Magister, Andrej Poznič in Marijca Snój. Oni so napisali nekaj vrstic v Mladinsko stran tednika Nedelja, ki izhaja na Koroškem. Tako pravijo: „...Čeprav iz različnih krajev sveta, smo občutili, da smo vsi člani istega naroda in soodgovorni za njegovo prihodnost. Tukaj smo se mladi, ki živimo v Argentini, zavedli sadu vsega prizadevanja naših staršev in vzgojiteljev, ki so nam z ljubeznijo in osebnim darovanjem posredovali vero, narodno zavest in slovenski jezik, brez katerih se danes ne bi mogli vključiti v to skupino is preživetj toliko lepih trenutkov...“

Soodgovorni za prihodnost slovenskega naroda? Saj živimo v popolnoma različni in zelo oddaljeni deželi? Prav zaradi tega. Ta drugačnost je naše bogastvo, s katerim lahko pomagamo Sloveniji — če hočemo. Eden od teh mladih je opisal vtise iz Slovenije. Tako

piše: „...se pozna, da sem zra-
stel v čisto drugačnem okolju in
sistemu. Ko spoznaš življenje ko-
munističnega sistema, se zaveš,
kako velika vrednota je SVOBO-
DA, kjer ljudje ne živijo samo za-
se, kjer ni nezaupanja, pritiska,
strahu, zaprtosti; in boljše razume-
meš, zakaj ste vi zapustili svojo
domovino in ste se tudi borili za
svobodo. Za svobodo bi tudi jaz
šel ven, če bi moral. A sonce sve-
ti po vsej zemlji. Tudi v Slove-
niji. To so tisti ljudje, ki so ostali
trdni vseh teh petinštirideset let.
Ti bodo sedaj tudi popeljali slo-
venski narod na drugo pot. Potre-
bujejo pa veliko pomoči. Malo jih
je. V vsakem kraju nekaj. Pone-
kod eden ali dva. Počutijo se sa-
me.“

Ni morda ravno v povezavi od-
govor na naš zakaj? V povezavi
s to slovensko mladino, ki želi
svobode, pa še ne more dojeti, kaj
je resnična svoboda; kj želi prave
demokracije, ki se zaveda od-
govornosti za usodo slovenskega
naroda, a se dostikrat počuti sa-
ma, prešibka, brez moči in navdu-
šenja...

Če se povežemo, bomo močnejši
in bo težje, da bi omagali. Drug
drugega bomo navduševali in spodbu-
jali k vztrajnosti in upanju.
Pomagali bomo, da bodo nekoč
ljudje na slovenski zemlji zaživel
notranjo in zunanjjo svobodo in
se znova zavzemali za krščanske
vrednote.

A tega ne bo, če ne bomo še
naprej gojili slovenskega jezika in

V družini

OTROCI SPRAŠUJEJO

OPLODITEV IN SPOČETJE

Odgovori na ta vprašanja staršem povzročajo največ težav. O rojstvu in nosečnosti še lahko govorijo, dejstvo oploditve pa bi najrajši zamolčali.

Najprej odstranimo nesporazum: Na splošno se otroci v prvih letih življenja ne zanimajo za potek oploditve, tudi takrat ne, ko vprašajo: „Kako pa pride otrok v materin trebuh?“

Imajo povsem drug problem. Mati jim je pripovedovala o tem, kako dojenček raste, kako postaja vedno večji in je pri rojstvu tako velik „kot tvoja največja punčka“. Sedaj se otroku rodi vprašanje:

---

ljubeznj do slovenske kulture v naših družinah, organizacijah in domovih. V tem je naša moč in bodočnost. V tem je smisel našega slovenstva. Zakaj naj bi po lastni krivdi bili prikrajšani za lepe, vesele trenutke vseslovenskih srečanj, obiskov, pisem?

„Kdo pa je spravil tako velikega otroka v materin trebuh?“. Četudi je mati pripovedovala o nastanku otroka, o tem, kako je rasel iz „čisto majhne pičice“, se lahko rodi ta problem. Otrok si v tej starosti ne zna predstavljati embrionalnega razvoja, zato v svojo zavest ne sprejme pojasnila o tem obdobju. Otrok si komaj predstavlja „še ne gotovega dojenčka“. Zato se odgovor na gornje vprašanje glasi: „Otrok sploh ni prišel v mater. Od začetka je rasel v njej.“

Pri tem mu ponovimo razvoj otroka od jajčeca naprej. Če bi pa ugotovili, da otrok dejansko sprašuje po oploditvi, ker je morda slišal, da so se o tem drugi pogovarjali, mu na ustrezen način jasno povejmo, da prejme mati seme od očeta, ko le-ta vtakne svoj ud v nožnico. Situacija: Šestletni Štefan ve, da rastejo dojenčki v materinem trebuhu. Ve tudi, da pridejo skozi nožnico na svet. Nekega dne pa preseneti mater z vprašanjem:

Štefan: „Mamica, sem bil že kdaj prej v tvojem trebuhu?“

Mati: „Ja, o tem sem ti že pripovedovala. Bil si mi čisto blizu in komaj sem čakala, da prideš ven, da se rodiš.“

Štefan: „Mamica, povej mi no, kako sem pravzaprav prišel v tvoj trebuh?“

Mati: „Sploh nisi prišel, od začetka si bil v njem.“

Štefan: „Kaj, od začetka? Kaj to pomeni?“

Mati: „Pripovedovala sem ti, da si bil čisto, čisto majhen, kot drobna pičica. In ta pičica je bila že vedno v mojem trebuhu.“

Štefan: „To je pa čudno.“

Mati: „To je čudovito. Natančneje ti bom pojasnila. Pičica, iz katere si nastal, je takšna kot jajčece, le da je mnogo mnogo manjša. Pravimo ji jačna celica. Vsaka ženska ima več tisoč jajčnih celic v svojem trebuhu.“

Štefan: „Zakaj pa toliko?“

Mati: „Morda zato, da lahko ženska dobi otroka vedno, kadar to želi.“

Pogovor se na tem mestu pogosto konča; otrok ne sprašuje več, kako pride do oploditve. Kot pravilo za vse pogovore naj velja: skušajmo ugotoviti, kam meri otrok s svojim vprašanjem!

Če pa bi se otrok že zanimal za potek oploditve, bo vprašal morda takole:

Štefan: „Kako pa potem gre, če si ženska želi otroka?“ (ali: „Kdaj pa začne rasti dojenček v tvojem trebuhu?“) Mati: „Da se lahko to

zgodí, mora k jajčni celici priti še nekaj od očka.“

Štefan: „Od očka?“

Mati: „Ja. Očka ima za svojim udom vrečko z dvema kroglicama kot ti.“

Štefan: „Kroglicama pravimo moda.“

Mati: „Ja, prav, to si si dobro zapomnil. V teh modih rastejo majhne, drobne nitke; pravimo jim semenčice. Ena od teh semenčic mora priti do jajčne celice v maminem trebuhu in se srečati z njo. Šele potem začne jajčna celica rasti.“

Štefan: „Kako pa pride semenčica v tvoj trebuh?“

Mati: „Očka položi svoj ud v mamičino nožnico. Skozi cevčico v udu priplavajo drobne semenčice, plavajo skozi nožnico v mamičin trebuh in iščejo drobno jajčno celico. Če očkova semenčica naleti na mamino jajčno celico, tedaj, v tistem trenutku, nastane otrok.“

Štefan: „Pa to boli, mamica?“

Mati: „Ne, to je celo zelo lepo. Očka in mamica se pri tem objameta, poljubita in sta zelo srečna.“

Štefan: „Mamica, to pa hočem enkrat videti.“

Mati: „Ne, to ne gre. Očka in mamica nočeta, da bi bil kdo zraven. Biti hočeta čisto sama. Ko boš večji, boš to bolje razumel. Potem boš tudi ti hotel biti s svojo ženo sam.“

Štefan: „Potem pa tudi jaz tebi ne bom dovolil, da bi bila zraven.“

Mati: „Seveda ne. Saj tudi jaz ne bom hotela. Vsi ljudje hočejo biti sami, kadar se imajo radi.“

Ta pogovor nazorno kaže, kaj pomeni „jasnost“. Mnogim staršem ne bo lahko odgovoriti na vprašanje o oploditvi.

V skušnjavi bodo, da otroka s čim potolažijo ali speljejo drugam. Ker vedo, da jih bodo otroci nekega dne to vprašali, najrajši sploh ne bi začeli s poučitvijo.

Bojazen, da bodo otroci s svojim spraševanjem vdrli v intimno zakonsko področje, ni upravičena. Način otroškega spraševanja kaže, da si otroci sploh ne predstavljajo, kaj je spolni užitek ali spolni odnos. Prav „nemogoča“ vprašanja, ki jih otroci v zvezi s tem postavljajo, kažejo na otroško brezskrbnost. Tako se lahko zgodi, da otroke zanima, če mora očka pri tem sleči hlače. Gotovo se bomo morali pred kakim odgovorom najprej zbrati. Če preprosto in mirno odgovorimo na vse, kar nas vprašajo, bomo ugotovili, kako neobremenjeni so otroci v tej starosti in kako malo se zanimajo za vprašanja, ki v zvezi s tem zanimajo odrasle.

Otrok ne pričakuje predavanja o anatomskih ali tehničnih posameznostih spolnega funkcioniranja; mnogo bolj zanima življenjski smisel spolnih pojavov, da bi jih mogel včleniti v razumevanje sebe in sveta. Zaradi tega je tudi potrebno, da obzirno govorimo o užitkih, ki spremljajo ljubezensko dejanje. Četudi otroci ne morejo

dojeti tega dogajanja, naj bi zaslutili, da spadajo ljubezenska srečanja med najlepše doživljaje med moškim in žensko in da se jih zato veselimo.

Kaj mora otrok vedeti?

Primeri, ki jih navajamo v teh člankih, niso zapisi, protokoli, marveč možni pogovori. Vsak otrok sprašuje in vsaka mati ali oče drugače odgovarja. Zato bi bilo zgrešeno, če bi hoteli pogovore preprosto posnemati. Ti so zapisani po spominu o dogodkih v naši družini. Z njimi sem hotel pokazati, kako odgovarjamo na otroška vprašanja jasno, resnično in otrokom primerno. Na približno enak način se lahko pogovarjamo z otroki od četrtega do osmega leta. Vprašanje o oploditvi pride v nekaterih primerih na vrsto šele z devetimi ali desetimi leti. Na vsak način pa odgovorimo nanj pred vstopom v puberteto. Če pomislimo, da danes otroci prej spolno dozori kot pred tridesetimi leti in povsod prostodušno obravnavajo spolna vprašanja, se mi zdi zadnji čas za pogovor o oploditvi četrty razred. Večinoma obravnavajo ta vprašanja pri pouku že v tretjem ali četrtem razredu. Doma lahko navežemo na to in nadaljujemo s pogovorom. Starši pogosto sprašujejo: „Kaj mora otrok vedeti, ko pride v šolo?“ Takole bi odgovorili: otrok, ki začne obiskovati prvi razred, naj bi:

● znal ustrezno poimenovati zunanje spolne organe;

- vedel, v čem se dečki in deklice razlikujejo med seboj;
- vedel, da otrok zraste v materinem trebuhu.

Predvsem pa je pomembno, da otrok z zagotovostjo doseže svojo spolno identiteto. To najbolj uspe, če diado mati—otrok razširimo na triado mati—oče—otrok. Potem deček ve, da postaja moški, deklica pa vidi zgled v svoji materi. Če smo radovednost majhnega otroka na spolnem področju potešili približno tako, kot smo nakazali v teh člankih, nastopi med šestim in desetim letom zatišje. Psihologi govorijo o spolnem latentnem obdobju.

Poleg „klasičnih“ osnovnih vprašanj o spolnih razlikah, nosečnosti, rojstvu in oploditvi budijo aktualni povodi o otrocih še druga vprašanja. Otroci, ki odraščajo na deželi in doživljajo rojstvo in smrt živali kot nekaj naravnega in vsakdanjega, imajo gotovo drugačna vprašanja. Prebujeni otroci hočejo morda izvedeti več posa-

meznosti kot vase zaprti, ki ne sprašujejo toliko. Nekatera vprašanja se pojavijo šele, ko naše otroke nanje opozorijo prijatelji. Vprašanja so mnogovrstna, kot je življenje samo.

Kako naj to povem svojemu otroku?

Za pogovor je poleg jasne in ustrezne izbire besed odločilnega pomena odprtost in ozračje zaupanja. Otrok mora čutiti, da sme vprašati vse in da mu bodo na vse pošteno odgovorili. Kako mu bodo odgovorili, je odvisno od mnogih vidikov. Mati se pogosto posluži drugih besed kot oče, delavec se drugače pogovarja s svojimi otroki kot profesor. Vsak naj bi se pač z otrokom pogovarjal v „svojem jeziku“. Neka mati mi je nekoč dejala: „Pravzaprav ne storimo mnogo, marveč le pojasnjujemo, dokler je v otroku zanimanje porojeno iz konkretnega povoda. Ne več in ne manj.“

Ta odnos se mi zdi pravilen: pogovarjati se z otrokom tako dolgo, dokled hoče kaj izvedeti, a mu ne povedati več, kot bi rad vedel. Ne smemo pozabiti, da otroka ne zanimajo le spolna, marveč tudi mnoga druga vprašanja. Če opazimo, da otrok ne posluša več pozorno in bi se želel posvetiti drugim stvarim, pogovor končajmo. Če bo hotel izvedeti več, se bo ob drugi priložnosti že sam povrnil k témi.

Dietmar Rost — Janko Bohak

Zdravljenje visokega krvnega pritiska

V oktobrski št. DŽ smo govorili o visokem krvnem pritisku. Danes pa bomo govorili o zdravljenju oz. znižanju krvnega pritiska.

Še enkrat ponovimo. Visok krvni pritisk je vsak krvni pritisk, ki brez pravega razloga presega normalne meje. Visok krvni pritisk pomeni povečano možnost za kap, koronarno bolezen srca, infarkt in bolezen ledvic. Višji pritisk, višji riziko.

Ker pa postaja vse bolj jasno, da je dejavnikov, ki povzročajo visok krvni pritisk, več, je vsako iskanje enega samega načina zdravljenja nesmiselno. To dokazuje velika večina bolnikov z visokim krvnim pritiskom, pri katerih pravega ali otipljivega razloga oz. vzroka za visok pritisk ne vemo. Njihovo zdravljenje mora zaradi tega sloneti na zniževanju pritiska v arterijah z zdravim načinom življenja in zdravili.

Znano je, da zniževanje zvišanega krvnega pritiska zmanjšuje število kapi, srčnih napadov in maligne hipertonije. Podobnega zmanjšanja ni pa opaziti pri koronarni srčni bolezni. Nasprotno, nekatera poročila kažejo celo, da se po zdravljenju hipertonije število miokardnih infarktov lahko

poveča. Kot vzrok tega navajajo, da nekatera zdravila, ki sicer zbijajo visok krvni pritisk, poslabšajo ali celo povzročajo koronarno bolezen srca.

Najvažnejši način za preprečevanje in zdravljenje zvišanega krvnega pritiska je zdrav način življenja. To je zares učinkovit ukrep, ki v lažjih primerih povsem zadošča za uspešno zdravljenje. Z bolnikom, ki ima zvišan krvni pritisk, se je treba najprej pogovoriti, mu prikazati pomen osnovnih ukrepov, ki jih bo izvajal sam in sebi v korist. Povedati mu je treba, da mora sodelovati pri zdravljenju, da zdravljenje zvišanega krvnega pritiska ni redno jemanje zdravil, ampak zdrav način življenja. Zdravila so le pomoč in dopolnilo k prvemu.

Med splošne ukrepe zdravljenja zvišanega krvnega pritiska sodijo:

POČITEK

Najvažnejši je počitek, zato moramo počitku odmeriti tolikšen del dneva, da bomo imeli čas za spanje, sprostitvev in rekreacijo. Zdrav odrasel človek potrebuje 6-7 ur spanja, od pol do ene ure za sprostitvev in uro za rekreacijo. Bolniki z zvišanim krvnim pritiskom

morajo pri vseh treh oblikah po-
čitka upoštevati zgornje meje.

Spati morajo v mirnem in sve-
žem prostoru, samo tako se bodo
zjutraj prebujali sveži in spočiti.

Čas, ki je namenjen sprostitvi,
naj si porazdelijo tako, da bo del
tega vključen v odmor med delom,
preostali del pa po končani dnev-
ni zaposlitvi. Sprostitev je oblika
počitka, ki se je moramo šele pri-
vaditi. Izvedemo jo najlaže v udob-
nem, ležečem položaju, z zaprtimi
očmi. Celotni postopek je do neke
mere podoben uspavanju, ker pre-
hajamo preko počasnega, globoke-
ga dihanja na popolno sproščenje
posameznih mišičnih skupin, na-
zadnje pa prekinemo tudi razmiš-
ljanje. Ko se docela privadimo
sprostitvi, se nekako zalotimo, da
smo v polsnu doživeli osvežitev ali
za krajši čas celo zaspali in se
pravočasno zbudili spočiti.

Rekreacija pa pomeni osvežitev
v naravi, s starosti in boleznimi
ustrezno aktivnostjo na svežem
zraku. Najenostavnejša oblika re-
kreacije je hoja, pri kateri spre-
minjamo hitrost. Ker telesna obre-
menitev že pri zdravem človeku
zvišuje krvni pritisk, je treba bol-
nikom z zvišanim krvnim pritis-
kom pravilno odmeriti obremenit-
ve, da ne bodo pretiravali in
tako dosegali ravno obratne učin-
ke, kot si jih želimo. Pravilni
učinek telesne aktivnosti na srčno
žilni sistem se pokaže v tem, da
sčasoma opažamo pri enako težki
obremenitvi manjši porast števila

srčnih utripov, pa tudi manjše
zvišanje krvnega pritiska.

LETNI DOPUST

Med ureditvijo načina življenja
spada tudi redni letni dopust. Bol-
niki naj delijo letni dopust na dva
dela, na poletni in zimski del. Ta-
ko bodo imeli vsakega pol leta ob-
dobje, v katerem se bodo še lažje
posvetili skrbi za svoje zdravje.

Opozorimo naj, da je praznenje
na soncu škodljivo in nevarno.

ŠKODLJIVE NAVADE IN RAZVADE

Drugi splošni ukrep za zdrav-
ljenje zvišanega krvnega pritiska
je opustitev škodljivih navad in
razvad, pri čemer mislimo pred-
vsem na čezmerno prehrano, opu-
stitev kajenja, pitja prave kave in
rednega jemanja tablet, ki zmanj-
šujejo različne bolečine. Semkaj
lahko uvrstimo tudi telesno neak-
tivnost. Počitek, posedanje in po-
ležavanje so v živem nasprotju
z zdravim načinom življenja.

Mnogi bolniki z zvišanim krvnim
pritisком so debelušni, zato je ena
prvih nalog, da shujšamo z ome-
jevanjem uživanja maščob in slad-
korja ter se držijo načela, da je
z jedjo treba prenehati, kadar naj-
bolj prija. Hujšati je treba počasi,
ker ima vsako hitro hujšanje pre-
več subjektivnih in objektivnih so-
pojavov. Ob shujševalni kuri se
moramo redno tehtati.

Prav tako je škodljivo kajenje.
Pri kajenju se pokažejo očitne
spremembe na srcu in ožilju, hi-

trost srčnega utripa se pospeši, zviša se krvni pritisk, zmanjša se prekrvavitev udov in toplota kože. Pri hujših kadilcih je obolevanje za arteriosklerozo za 100 % višje kot pri nekadilcih.

Pitje prave kave, zlasti večkrat dnevno škoduje bolnikom z zvišanim krvnim pritiskom zato, ker kofein, ki je v pravi kavi, sam po sebi zvišuje krvni pritisk.

Pretirana uporaba zdravil, zlasti tablet proti bolečinam, je prav tako nevarna bolnikom z zvišanim krvnim pritiskom. V teh zdravilih je fenacitin, ki lahko ledvice toliko okvari, da se vzporedno z ledvično boleznijo pojavi tudi zvišan krvni pritisk. V tej zvezi moramo opozoriti na možnost, da krvni pritisk

zvišajo tudi tablete, ki jih uživajo ženske proti zanositvi.

DIETA

Preostane nam samo še nekaj nasvetov o dieti, ki naj se je držijo bolniki z zvišanim krvnim pritiskom. Kuhinjska sol je eden najpomembnejših krivcev za nastajanje zvišanega krvnega pritiska. Znano je namreč, da skupine ljudi, ki soli ne poznajo, skoraj ne obolevajo za zvišanim krvnim pritiskom. Hrana naj vsebuje beljakovine, sladkorje in manjše količine maščob v obliki olja; priporočajo mnogo sadja in zelenjave. Hrana naj bo mešana, pestra. Hrana naj bo neslana ali malo slana.

(Mladika, Trst)

ZLATO ZA VSAK DAN

Sončno zlato,
mehko in močno
s svoda pronica
v prst in v vodó.

Zemlja še spi —
morda se le zdi —;
z bora ji ptica
„Jutro!“ želi.

Sončno zlato
spolzi preko streh,
žic in žlebov
v srce. Za nasmeh?

Veter ne spi.
Le malce zaspan
vrača domov se
k sonca goram.

Vladimir Kos

Morda prihodnjič?

Zamujena priložnost je pritekla na avtobusno postajo.

„Uh,“ je sopihala, „tako rada bi sedela na sprednjem sedežu poleg šoferja.“

„Saj bi lahko,“ je rekel voznik red. „Sedež je bil prazen. Vendar je avtobus že odpeljal.“

Slab sodelavec

„Nikoli ne boš imel prijateljev,“ je trikotnik rekel šestilu, „pri svojem delu nenehno zbadaš.“

Žalostna usoda

„Nekaterim je res hudo na svetu,“ je zatarnal predpražnik.

„Cel teden si vsi brišejo čevlje vame, ob sobotah me pa gospodinja našeška s palico, namesto, da bi mi bila hvaležna, ker sem držal vso umazanijo pred vrati.“

Odpusti mi, Nataša!

Pet dni po napadu v Elizovu smo se zbrali še za eno racijo med skupino vernikov, ki so se sestajali v tajni cerkvi. Ob tej priložnosti smo jim zopet pokazali tako, da ne bodo mogli pozabiti. Prijeli smo njihove vodje. Večino so odpeljali v ječo v sibirskih taboriščih, predvsem v Magadan v središču Sibirije. Naslednjega dne mi je Nikiforov dejal: „Sergej, ti in tvoja skupina sta presegli moja pričakovanja. Boljših sodelavcev ne bi mogel dobiti.“ Imel sem občutek, da pomeni to še kaj več — mogoče več odgovornosti pri policiji. Seštel sem vse stvari, ki sem jih opravljal: vodja mladinske organizacije, organizator, predavatelj, skrbnik za politično čistost tisoč dvesto bodočih sovjetskih oficirjev. Poleg tega sem imel še običajne dolžnosti pri radijskem oddelku na pomorski akademiji, da bi se izšolal za radijskega inženirja pri mornarici. Bil sem član športnega društva in atletske skupine na akademiji. V tistem času sem zmagal na tekmoivanju Kamčatke v judu. Kadar koli pa mi je dopuščal čas, sem se z nekaterimi prijatelji udele-

ževal pohodov po deželi in tekmoivanj.

Dobro sem se razumel tako z Nikiforovom kot s člani svoje skupine. Ti so se me malo bali zaradi visokega položaja v Zvezi. Moja dolžnost je bila, da sem poročal o vseh kadetih. Nekoč se je Jurij Berestennikov napil in mi rekel: „Sergej, ti si postal pa precej visok v zadnjem času, kajne?“

Oh, oh! Jurij se ga je preveč nalezl.

Slišim, da ti je stopilo v glavo, češ da si velika živina,“ je nadaljeval. „Si velika živina v Zvezi in vse, kar počneš, je, da vohuniš za drugimi fanti.“

„Nehaj, Jurij,“ sem ga posvaril.

„Le pogledjte ga,“ je izzival Jurij. „Misli, da nam bo še tukaj ukazoval.“

Mislil sem, da me Jurij s svojo delno pijanostjo preizkuša. Zato sem položil karte na mizo in rekel: „Jurij, kadarkoli se ti zdi, da si boljši od mene, me lahko izzoveš.“

„Lahko kar takoj?“

„Kaj daj!“

Šla sva ven. Jurij je bil precej višji od mene, vendar sem zaradi

juda imel veliko prednost. Ni trajalo dolgo, da je pretepen ležal na tleh.

„Nikoli več si ne drzni reči kaj takega,“ sem ga posvaril. Razumel je in drugi tudi. Ni se več zgodilo, da bi kdorkoli kdaj izzval mojo moč.

Po tem dogodku sem se zopet osredotočil na vojaške obveznosti. Med najbolj važnimi sta bila dva „odprta dneva“. Vsi prebivalci Petropavlovska so bili povabljeni, da obiščejo pomorsko bazo in si ogledajo tamkajšnje življenje. Bistvo cele zadeve je bil velik ples, na katerega smo povabili dekleta iz mesta. Poskrbeti sem moral, da ne bi bilo popivanja, zato sem postavil mnogo svojih mož k vratom, da so pregledovali ženske torbice, če ni morda v njih alkohola.

Prekletstvo Rusije je vodka. Povsod je. Pomorski oficirji smo dobivali sedem rubljev ob koncu vsakega meseca in na plačilni dan smo takoj odšli v mesto ter za ta denar kupili dve steklenici vodke. S steklenicami v žepih so kadeti po ulicah iskali dekleta. Ko so dekletom pokazali vodko, so jih lahko takoj dobili, oziroma so lahko počeli z njimi, kar se jim je zahotelo. Stalno smo se borili proti alkoholizmu med kadeti. Največja ironija pri vsem tem pa je bila, da smo mi, ki smo bili odgovorni za nadzor uradno prepovedanega popivanja, popili največ.

Po enem izmed takih obiskov haze in po plesu smo napravili običajni inšpekcijski obhod, da bi

ugotovili, če ni kdo nezakonito ostal tam. Ko smo odprli vrata v stranišče, nismo videli tal — bila so prekrita s praznimi steklenicami. Naslednji dan sem moral naročiti vojaški tovornjak, ki je pripeljal do oken pod straniščem, da so lahko naši kadeti zmetali steklenice dol.

Po mnenju partije je vodka največji krivec za nizko storilnost v proizvodnji. Običajno je, da ob sobotnih večerih v Petropavlovsku, in kot so mi povedali, tudi v drugih mestih, kar mrgoli optekajočih se pijancev, ki padajo v občestne jarke.

V naši operacijski skupini smo lahko videli, tako kot mogoče tudi vsak drug, kaj je vodka povzročala posebno med mladimi. Pijača je botrovala večini preteпов in streljanj. Pa kljub temu se mi, ki smo se tega zavedali, svojemu deležu pijače zlasti še pred racijami med verniki nismo odpovedali. Edina stvar, ki nam je preprečevala, da nismo zašli tako kot mnogi v skrajnost, je bilo naše zanimanje za atletiko. Biti dober atlet in obdržati kondicijo, je pomenilo biti zmeren v pijači. Zaskrbljeni smo bili edino iz teh praktičnih vzrokov.

Stalen dotok direktiv iz Moskve, v katerih so nas svarili pred alkoholizmom, mi je odprl oči, da sem uvidel, kako velika nevarnost za mladino v Sovjetski zvezi je alkoholizem. Med mladimi Sovjeti je bil to gotovo problem št. 1.

Ali resnica samo boli?

Spomenka Hribar se je v prejšnji številki Demokracije (9. oktobra) odločila, da bo polemizirala z mojim načinom pisanja. Moram reči, da sem vsakega odmeva na moje pisanje vesel, če je le podpisan s pravim imenom. Načina pisanja pa seveda ne bom spreminjal, kajti preveč ljudi mi govori, da z moji članki tudi oni dobivajo svoje. Na pluralizem se bomo pač morali navaditi. Težje bo z indoktrinacijo zadnjih 45 let.

Pisanje mi vsekakor narekuje več problematik, ki me spremljajo pri tem delu. Ena izmed njih, verjetno najodločilnejša, je moje pogosto srečevanje z ljudmi, ki so doživeli strahote, še bolj pa srečevanje s posledicami teh grozot. Ne vem, če komu kaj pomeni podatek, da sem do sedaj osebno stal na mestu okrog 60 množičnih grobišč po celi Sloveniji, in da sem na prenekaterem z grozo videl iz zemlje štrleče kosti (Pod Krenom, pri Krimski jami, pri enem izmed brezen pri Trnovem na Trnovski planoti, pri Podgorju pod Savnikom, v Krašovskem gozdu pri Kostanjevici, pri Laškem, nazadnje, 30. sept., pa pri Šmartnem v Tuhinjski dolini). Mimogrede rečeno: to je torej naš odnos do mrtvih!? Ali bodo jamarji še naprej v prenekaterem breznu morali hoditi po človeških kosteh? Dilema o skupni grobnici torej ni tako preprosta, čeprav popolnoma

razumem tiste izjave, ki govorijo o morbidnosti tega početja. Če hočemo biti civilizirani, bomo pač morali vzeti nase to breme, kljub vsem ostalim premnogim problemom, ki so trenutno okoli nas. Če bi kdo rad konkretno videl kraje, kjer se morajo otroci izogibati iz zemlje štrlečim kostem, ker so dobesedno nekaj metrov od njihovega dvorišča, mu jih bom rade volje pokazal. Vsekakor pa ni v moji moči, da bi tu storil kaj konkretnega, na te probleme lahko le opozarjam.

Ali bomo Slovenci spet izjema?

In sedaj k Spomenkinj polemiki. Tudi sam nisem za to, da bi se starčki „vlačili po sodiščih“, kot so to počeli z Artukovičem. Sem absolutno za „kompromis“: da Ivan MAČEK-Matija (Ozna), Zdenka KIDRIČ (Vos) in Bojan POLAK-Stjenka (Knoj) povedo, kar je treba povedati, pred parlamentarno komisijo. Če pa tega ne bodo hoteli, kar je povsem njihova odločitev, šele potem se naj nihče ne čudi, če bodo ljudje zahtevali od javnega tožilca, da vložijo ovadbo proti njim. Nekaj ovadb je že bilo vloženi (sam vem za Celje in Novo mesto), da pa bi se plazu zahtev po kazenskih pregonih izognili, bi res bilo dobro, da se zgoraj imenovani odzovejo pozivu oziroma prošnji skupščinske komisije.

Že večkrat sem zapisal, da si Slovenci nikakor ne moremo dovoliti enkratnega zgodovinskega primera, namreč, da jih je nekdo na debelo pobijal (in leta 1945 je šlo za prvine genocida), nato 45 let z represijo dušil kakršno koli resnico o tem, sedaj pa naj bi se za nameček še obnašali, kot da se ni nikoli nič zgodilo. Že zaradi svojega ponosa moramo proti najodgovornejšim sprožiti **vsaj simbolično ovadbo**. Jasno, da mi pri tem ne gre za noben „revanšizem“, gre mi le za neki realen in odgovoren odnos do sebe in svoje zgodovine.

Ob tem je treba poudariti, da nova slovenska oblast še vedno vztraja na spisku devetnajstih političnih emigrantov, ki si — po strašno dolgih 45-ih letih!!! — ne morejo privoščiti obiska **svoje domovine**. To je, za božjo voljo, vendar temelj sprave! Kaj nam pmaga vse besedičenje in deklarativnost, če se pa v praksi nič ne spremeni, ali pa le malo. Vztrajanje na spisku devetnajstih je vztrajanje na zločinskosti, pa naj se zdijo te besede še tako ostre. Gre namreč za celo vrsto živih, konkretnih ljudi, ki se jim še naprej krati ena od osnovnih človeških vrednot — domovina — ter s tem vse, kar ta pojem pomeni. Če bi že kdo rad kazen (45 let se je grozilo z njo in tudi izvajala se je, če se je lahko), ali ni mar 45 let izgona iz domovine dovolj huda „kazen“?! To je strašna kazen!

Monopoli in mesijanstvo

Tudi na nekaj, kar bi najbližje lahko poimenoval z mesijanstvom, ne morem pristati. Spomenkino izpostavljenost v prejšnjih letih ter njeno zavzemanje na nacionalno spravo sem vedno gledal z velikimi simpatijami ter jo po svojih močeh podpiral. Nočem pa, da bi si sedaj, ta trenutek, kdor kolj lastil monopol nad čimer koli, pa naj bo to sprava z vsemi svojimi pojavnimi oblikami (maša v Kočevskem Rogu), ali tako težko definiran proces, kot je Svetovni slovenski kongres. Če prideš na oblast, to še ne pomeni, da si potem lahko lastiš monopole z edino zveličavno interpretacijo o neki stvari. (...)

Komunizem kot „posebljeno zlo“

Sam se ves čas zavedam svoje „brezobzirnosti“ (oziroma „netolerance“ in „neljubezni do bližnjega“, kot pravi Spomenka), vendar mislim, da je poleg vseh visokozvonečih razglabljanj o narodni spravi, po 50-ih letih komunističnega terorja potrebno tudi to. Posadimo eno drobceno lipo sprave, že se „neznanci“ znašajo nad njo, postavimo nekaj skromnih znamenj, že jih uničujejo ter po njih rišejo kljukaste križe, začnemo pisati še o drugih resnicah, že režejo gume na avtomobilih ter jih mažejo s sprejem... Imamo več kot dovolj izkušenj iz leta 1941 in pomladi 1942, kaj se ti godi, če te nekdo mlati po levem licu

in mu tega ne vrneš. V slovensko politično obnašanje moramo skupaj s pluralizmom vnesti še nekaj „moškosti“, drugače se to ne bo nikoli končalo.

O tem, ali je komunizem „poo-sebljeno zlo“, ali gre sedaj že za „sataniziranje komunizma“, pa lahko razpravljamo v nedogled. Če kdo hoče, naj...

Povsod po svetu, kjer je komunizem vladal, so ostajale za njim množične grobnice, od Sovjetske zveze, Azije, Afrike, preko vzhodne Evrope, Jugoslavije, do Italije. V Sloveniji je „zgodba“ o komunizmu tako različna, da do sedaj nismo javno odkopali nobenega (od najmanj 60) množičnih grobišč, da bi ljudje vizuelno videli posledice komunizma. Povsod drugje to skrajno nehvaležno opravilo počnejo, celo v Italiji (Europeo, 21. 9. 1990). Ljudje smo pač takšni, dokler nekaj ne vidiš, za to ne veš.

Dezorientiranost

Prav neverjetno je, kako se že od volitev sem nekateri slovenski intelektualci obnašajo, kot da je pri nas že več desetletij demokracija. Tu mislim na komentatorje pri Mladini (Mastnak, Mile Šetinc, Slavoj Žižek, Pavle Gantar), na Rastka Močnika, v zadnjem času pa je imel takšen „izpad“ še eminentni slovenski um, Veljko Rus. Večina ima na načelnem nivou seveda popolnoma prav, vendar vse te načelnosti le težko po-

gledajo realnosti v obraz. Če bi hoteli ugotoviti, zakaj so omenjeni včasih v svojih komentarjih tako „nerealistični“, potem brez uporabe psihoanalize ne bi šlo.

„Sovražnika“ je za pisanje komentarjev še vedno potrebno locirati. Če ni več komunistov, ali „rdečih“, ali „boljševikov“, kot nekateri ne upajo stvari poimeno-vati s pravim imenom, potem si je treba izmisliti novodobne „klerikalce“, strašiti s „križem“ in „veroukom v šolah“ ipd.

S tem seveda nočem sedanjih (novih) oblastnikov prav nič braniti. Marsikaj bo potrebno še kako pokritizirati. Če so na eni strani premalo odločni in ne morejo speljati nekaj osnovnih kadrovskih zamenjav, kar bi bilo v demokracičnem svetu nekaj povsem samoumevnega (direktorji televizije, radia, javnega tožilstva, pošte), potem so na drugi strani začeli zavirati nadaljnje odpiranje (demokratizacijo) slovenske družbe (vztrajanje na zloglasnem spisku devetnajstih emigrantov, skrivanje spiska esdevejevcev in njihovih sodelavcev — pomlajevanje družbe brez njenega „očiščenja“ ne pomeni nič).

Še nekaj drobcev...

Spomenka je tudi član skupščinske komisije, ki bi naj raziskovala komunistične zločine, predvsem tiste po vojni. Sam bom do te komisije imel ves čas zelo rezerviran odnos, in sicer iz čisto načel-

nih pozicij. S komisijami je bil vedno križ, zaradi narave skupinskega dela so se rezultati prenašali daleč v prihodnost. Toliko desetletij tlačeni Slovenci pa na prihodnost ne morejo in ne želijo več čakati. Podobno stališče velja za tako imenovano „stroko“ oziroma uradno zgodovinopisje, ki je sposobno kakšno objektivnejšo študijo končati šele čez kakšno leto ali čez. V Spomenkini polemiki torej najbolj pogrešam konkretnosti na moje pisanje. Naj navede konkretno, kje sem s svojimi formulacijami preoster ali netočen.

Tz Spomenkinega teksta se lahko razbere tudi naslednje sporočilo: „Sedaj, ko smo na oblasti, pa bi radi imeli mir“.

Mir lahko dobijo s tem, da se o tem zaradi „drugih problemov“ preneha pisati. S tem bodo nekateri novooblastniki pomirjeni. Toda, prej ali slej bo problem spet izbruhnil, ljudje bodo naletevali na kosti, tudi zaradi občutka, da so še vedno raztresene po zemlji in jih bodo hoteli zato pokopati ter vnesti v spomin. Kaj je torej boljše, ali z urejanjem naše polpreteklosti prenehati ter s tem pomiriti sedanjo oblast, ali to našo polpreteklost postaviti na svoje mesto — jo „urediti“?

Zgodba o podzavesti

Spomenka piše: „Kdaj se bomo ukvarjali s sedanjostjo? In kje je šele prihodnost?“ Ponavljanja kot

so: „pustimo preteklost (že enkrat) pri miru, dovolj problemov imamo v sedanjosti“ so že tako prozorna in zguljena, da je prav škoda, da je po njih posegla tudi Spomenka. Nadalje mi očita strašno neprizanesljivost, nesmisel za usodne reči človekovega življenja in neposluh za „človeško revo“. Zaboga, kdaj bomo že sposobni razmišljati širše. Saj so tudi, na primer (!), slovenski politiki leta 1941 lahko deležni posluha za „človeško revo“, prav tako vsi tisti, ki so padli pod vosovskimi streli (vosovci so ga, brez skrbi, bili že dovolj deležni in so še ga), potem fantje, ki so morali iti v vaške straže in vsi tisti, ki so bili na Štajerskem mobilizirani v Nemško vojsko itd. Niso vendar „uboge človeške reve“ bili le partizani, ampak zaradi krute vojne vsi po vrsti.

Če se ne moremo otresti indoktrinacije o „borcih za svobodo“ in o „narodnih izdajalcih“, če ta vedno znova iz podzavesti paralizira naš občutek za širino, za tragičnost na vseh straneh, potem je to pač problem. In ta neverjetna indoktrinacija je trenutno eden glavnih problemov, saj zanaša tudi največje slovenske intelektualce. To pa je že zgodba o logičnem razmišljanju in človekovi podzavesti (ter seveda vsakokratni indoktrinaciji, ki to podzavest omejuje in hkrati podžiga).

Ivo Žajdela

(Demokracija, 16. 10. 90.)

med nami v Argentini

Zveza slovenskih mater in žena je na občnem zboru 7. novembra 1990 izvolila naslednji odbor: predsednica Pavlina Dobovšek, podpredsednica Danica Zupan, tajnica in tiskovna referentka Irena Fajdiga, blagajničarka Sonja Virnik, socialni referentki Marta Jeločnik in Tončka Rožanec, kulturna referentka Marija Fink in gospodarski referentki Helena Gričar in Majda Knap; v širšem odboru so Mirjam Rant, Pavla Kremžar, Lojzka Dimnik, Delija Truden, Jelica Stariha, Marjana Vivod, Marjeta Dobovšek, Meta Vombergar, Marija Eiletz, Albina Kopač, Kristina Rant in Janika Jeločnik; v nadzornem odboru so Cilka Urbančič, prof. Nadislava Laharnar in dr. Katica Cukjati; duhovni vodja: dr. Jure Rode; zastopnice krajevnih odborov: Lea Kržišnik za San Justo, Mirjanka Voršič za San Martín, Marjana Vivod za Pristavo, Helena Gričar za Carapachay, Ani Kodjančič za Lanús, Majda Repovž za Capital in Brigita Vidmar za Berazategui.

Pri Ligi žena in mater v San Martinu je 22. novembra govorila dr. Katica Cukjati o dogajanjih v Sloveniji.

Duhovnik dr. Filip Žakej je umrl 24. novembra po krajši bolezni v 84.

letu starosti. Članek o njem bomo objavili v prihodnji številki.

Praznik Kristusa Kralja smo proslavili v nedeljo 25. novembra s koncertirano mašo v cerkvi Marije Pomagaj, med katero je pel „Gallus“ pod vodstvom Anke Savelli-Gaser, in Claudelovim misterijem Marijino oznanjenje v dvorani Slovenske hšee v režiji Frida Beznika in s scenografijo Toneta Oblaka.

Na kulturnem večeru SKA je 24. novembra predaval Tine Debeljak ml. o slovenski emigrantski literaturi v Sloveniji, 30. novembra umetnostni zgodovinar iz Slovenije Borut Uršič o likovni umetnosti v Sloveniji (z diapozitivi), 7. decembra pa je prof. Alojzij Geržinič predstavil novo knjigo: France Dolinar, Slovenska katoliška obzorja.

Na duhovniškem sestanku v Slovenski vasi je 28. novembra predaval dr. Mirko Gogala o širjenju in razpadu komunizma v deželah vzhodne in srednje Evrope in njegovih posledicah.

Praznik Brezmadene sta mladinski organizaciji SDO in SFZ proslavili z mladinsko sv. mašo v cerkvi Marije Pomagaj in govorom župnika

Jožeta Guština o kreposti mladinske čistosti.

Društvo Zedinjena Slovenija je povabilo svoje člane in zastopnike vseh slovenskih krajevnih domov, društev in organizacij na informativni sestanek in posvet o pobudi za vključitev vseh organizacij v skupno predstavništvo slovenske skupnosti v Argentini. Sestanek je bil v Slovenski hiši 20. decembra.

Na sestanku SKAS-a je 14. decembra v Slovenski hiši predaval Božidar Fink o našem zdomstvu v sedanjem slovenskem trenutku.

Prirstavska folklorna skupina je priredila 15. decembra na Pristavi v Castelarju veselico mednarodnih plesov s sodelovanjem argentinske, grške, poljske, švicarske in slovenske folklorne skupine.

Podjetnika Hermana Zupana je Vseameriška grafična konfederacija odlikovala z naslovom „Grafični podjetnik Amerike“. Odbor Slomškovega doma je podjetnika Zupana, ki je reden član naše slovenske narodne in verske skupnosti, na članski večerji v soboto 15. decembra imenoval za svojega častnega člana.

Ustanovni občni zbor Slovenske gospodarske zbornice v Argentini je bil 21. decembra v prostorih Sloge v Ramos Mejiji.

IZ SLOVENIJE

Prvo srečanje nekdanjih članov in članic raznih vej Katoliške akcije je bilo na praznik Brezmadežne na Rakovniku v Ljubljani.

Zadušnica za pokopane domobrance na Orlovem vrhu na ljubljanskem gradu je bila v nedeljo 2. decembra v cerkvi sv. Jakoba v Ljubljani. „Osvoboditelji“ so takoj po zasedbi Ljubljane onečastili te grobove.

Spomenik pesniku Balantiču so odkrili 23. novembra pred ljudsko šolo v Grahovem, tam je pesnik zgorel v noči med 23. in 24. novembrom 1943. Na njegov skupni grob so položili venec in molili zanj, v cerkniški občinski dvorani je njegovo življenje in delo opisal prof. France Pišbertnik, spregovoril je pesnik Dane Zajc, recitiral pa je Balantičeve pesmi dramski igralec Boris Kralj. Med drugim so bili navzoči minister Andrej Capuder, predsednik SAZU Milčinski in Alojz Rebula.

Blagoslovitev nove ustanove mariborske škofije, Slomškovega doma, je bila 16. oktobra. V njem je škofijska orglarska šola, Karitas s posvetovalnico, galerija Ars sacra, knjigarna z duhovno literaturo in nabožnimi predmeti in sedež škofijskega mešanega pevskega zbora sv. Cecilija.

2. srečanje katoliških tednikov dežel Alpe-Jadran se je zaključilo v Ljubljani 27. oktobra. Na srečanju se je zbralo več kot 80 urednikov in

časnikarjev iz Italije, Švice, Bavar-
ske, Avstrije, Madžarske, Hrvaške in
Slovenije pa še gostje iz Poljske, Ro-
munije, Slovaške in Ukrajine. Téma
srečanja je bila „Mir v pravičnosti
in varovanje stvarstva — naloge ka-
toliških tednikov v prizadevanjih za
novo Evropo.“

Verske oddaje na TV Slovenija:
od nedelje 30. decembra bo vsako ne-
deljo verska oddaja, ki jo bo s so-
delavci urejal dr. Drago Klemenčič;
trajala bo od 15 do 20 minut; pri-
bližno štirikrat na leto bodo prena-
šali tudi mašo ob največjih prazni-
kih.

Spomenik povojnim žrtvam na ma-
riborskem pokopališču Dobrava so
odkrili 1. novembra. Na njem je
napis: „Mrtvim v spomin — živim
v opomin“, ker nameravani napis:
„Žrtvam povojnih pobojev po 9. ma-
ju 1945 na mariborskem območju“

SNEŽNIŠKI ZVONOVI

Snežniški zvonovi k spravi zvonijo.
Veselo oznanjajo skorajšnji čas,
ko gluhi in nemi spregovorijo.

Prižgane so lučke za nepokopane.
Dobre misli grejo v klas.
Celijo se nezaceljene rane.

Zmaguje nas sila prijaznih duhov.
Snežniški zvonovi pomlad budijo,
kličejo brate k bratom domov.

Tone Kuntner

(Bral ob simbolnem pogrebu domo-
brancev v Kočevskem Rogu, 8. ju-
lija 1990.)

zaradi nasprotovanja pristašev do-
sedanjega komunističnega režima ni
bil dovoljen. Spomenik je v obliki
kocke na piramidi. Škof Kramberger
je v mašnem nagovoru dejal, da je
po 2. svetovni vojni slovenski Kajn
hladnokrvno, brutalno ubijal brate;
deset tisoč in več jih je bilo, iz me-
sta, s podeželja, od blizu in daleč
so jih vozili tja in jih pobijali.

Pri Sv. Urhu nad Sostrim je bila
na predvečer 1. novembra žalna slo-
vesnost za vse doslej zamolčevane
žrtve revolucije. Mašo je vodil sostr-
ski župnik p. Vid Junger. Maša je
bila pred cerkvijo, saj so cerkev ko-
munisti že takoj leta 1945 uredili v
muzej „domobranskih zločinov“ in
Sv. Urh vseh 45 let predstavljali kot
simbol hudodelstva domobrancev, do-
mažinov in duhovnikov. Tudi ta ko-
munistična reklama se razkrinkava.

KJE JE KAJ

LETO 58

JANUAR 1991

OB NOVEM LETU	Da bi se v Gospodovem letu 1991 veselili v Gospodu (Alojzij Starc)	1
	Božični prazniki v januarju	4
	Staro leto — novo leto (Božidar Fink)	7
	Le trije sveti kralji (Milena Merlak)	11
NAŠA VPRAŠANJA	Temelj narodne prenovе (Marko Kremžar) .	8
	Ob razvoju dogodkov v domovini (Slov. na- rodni odbor)	12
VERSKI ČLANKI	Mašni odpevi (Lojze Kozar)	14
	Sedi na desnici Boga Očeta (Dieter Emeis)	15
	Na novo so že skoraj prevedli Staro zavezo (Zdravko Reven)	17
	Papež Pij IX. (Metod Benedik)	19
PRIČEVANJE ŠKOFA LENIČA	Mojih pet škofov (Stanislav Lenič, škof) .	22
	O procesu proti škofu Rožmanu (Stanislav Lenič, škof)	28
KOROŠEC	Dr. Anton Korošec, veliki sin malega naroda (Julij Savelli)	31
POGOVOR	Pogovor z gospo Vero Remec-Debeljak (Jo- že Škerbec)	34
SPOMINI ZA MLADINO	Spomini na težke dni (Janez Zdešar)	40
	Predsednica SDO Alenka Magister na mla- dinskih dnevih	45
V DRUŽINI	Oplođitev in spočetje (Dietmar Rost - Jan- ko Bohak)	48
ZDRAVLJENJE	Zdravljenje visokega krvnega pritiska (Miloš Kralj)	52
PODLISTEK	Odpusti mi, Nataša! (Sergej Kurdakov) ...	55
ŽAJDELA	Ali resnica samo boli? (Ivo Žajdela)	57
KRONIKA	Med nami v Argentini	61
POEZIJA	Tone Kuntner, Oj, ko ne bi bilo nobenih cest 39, Snežniški zvonovi	63
	Zlato za vsak dan (Vladimir Kos)	55

AÑO 58

ENERO 1991

Malo za šalo...

Ker je gostitelj pozno ponoči gostov že sit, jih prijazno nagovori:

„Ne vem, kaj bi vam ponudil. Ali bi bili zadovoljni s taksijem?“

— — —

„Gospod doktor, moj mož stalno govori v spanju. Kaj naj storim?“

„Najbolje bo, da mu pustite več govoriti čez dan, draga gospa!“

— — —

„Opazil sem, da moje rjave krave pojedjo več kot bele.“

„Kako si to razlagaš?“

„Ne vem, kako naj bi si. Slutim pa, da je to zato tako, ker imam rjavih krav več kot belih.“

— — —

Oni dan sem srečal Blaža in ga prosil, naj mi posodi stotisočaka, pa mi ga ni hotel posoditi. Ali ni lump?“

„Oprosti, ampak jaz sem tudi lump.“

— — —

„Moj prvi mož je bil slikar. Zaradi njega sem sedela dve leti in mu pozirala.“

„Kaj pa drugi mož?“

„Drugi je bil blagajnik. Zaradi mene je sedel dve leti.“

— — —

„Zaradi nje si pustil pitje?“

„Ja.“

„In cigarete?“

„Tudi.“

„In več ne kvartaš?“

„Tako je.“

„Zakaj se pa potem ne poročiš z njo?“

„Spoznal sem, da sem zanjo predober.“

Uvoženo od doma

Zdaj, ko je Ukrajina razglašila svojo suverenost, grozi Sloveniji od srbskih politikov še očitke, da Slovenci s svojim ravnanjem razbijamo tudi veliko Rusijo.

— — —

Vlade v senci ne bo mogoče kritizirati, saj ne bo imela sence.

— — —

Tisti pri televiziji nam na mile viže dopovedujejo, da se jim je le posrečilo pretentati zakone razvoja: iz včerajšnjih plazilcev so se prelevili v pokončna bitja.

— — —

Spomenik revolucije se nagiba, ker so ga postavili na kosteh.

— — —

Krivično je primerjati vojsko s sveto kravo. Slednja nam dá vsaj mleko in gnoj.

— — —

Kaj hočemo — zapravljali smo vsi, ostalo je pa le nekaterim.

— — —

Liberalci okoči Mladine mislijo, da je demokracija demonokracija.

— — —

Z uglednim tovarišem jahava vstric: on na konju, jaz na psu.

— — —

Zgradili smo socializem s socialnimi razlikami.

— — —

Všič mi je njegova doslednost: že dvajset let dosledno govori neumnosti.

— — —

Resnica vedno prispeva na površje — žal, največkrat kot truplo.

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA VERSKA REVIJA

Izdaja ga konzorcij (Slovensko dušno pastirstvo); urejuje uredniški odbor (Jože Škerbec) — Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina. — Registro de la Propiedad Intelectual N° 90.877. — Tiska VILKO s. r. l., Estados Unidos 425, (1101) Buenos Aires, Argentina.

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires. ZDA: Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103, USA. — KANADA: Ivan Marn, 131 A Treview Dr. Toronto M8W 4C4, Canada. — TRST: Marijina družba, Via Risorta 3, Trieste, Italia. — ITALIJA: GORICA, Riva Piazzuta 18, 34170 Gorizia, Italia. — AVSTRIJA: Naročnino pošiljajte Mohorjevi družbi v Celovec.

NAROČNINA

Naročnina v Argentini za leto 1991: ₳ 360.000.. in izdatki za pošto; drugod v odgovarjajoči valuti. Denarna nakazila na bančni (ne osebni) ček na ime: Luis Stare, Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina.

La Vida Espiritual

Revista mensual religiosa. Editor: Misión Católica Eslovana (dr. Luis Stare). director: José Škerbec - Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina. - Registro Nacional de la Propiedad Intelectual N° 90.877. — Talleres Gráficos "Vilko" S. R. L., Estados Unidos 425, (1101) Buenos Aires, Argentina.

